

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**UPRAVLJANJE S KREDITNIM TVEGANJEM V PODJETJU
HYPO LEASING D.O.O.**

Ljubljana, marec 2008

DOROTEJA SKAZA

IZJAVA

Študentka, DOROTEJA SKAZA, izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom dr. SIMONA ČADEŽA, in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 3.3.2008

Podpis: _____

KAZALO

1. UVOD.....	1
2. LIZING KOT OBLIKA FINANCIRANJA.....	2
1.1. OPREDELITEV LIZINGA	2
1.2. OSNOVNA RAZLIKA MED LIZINGOM IN KREDITOM	2
1.3. PREDNOSTI IN SLABOSTI LIZINGA	3
1.4. VRSTE LIZINGA.....	5
1.4.1. Finančni lizing.....	5
1.4.2. Operativni lizing.....	6
1.4.3. Druge vrste lizinga	6
1.5. LIZING V SLOVENIJI.....	8
1.6. PREDSTAVITEV PODJETJA HYPO LEASING D.O.O.	10
2. TVEGANJA LIZING HIŠE.....	11
2.1. KREDITNO TVEGANJE	12
2.1.1. Opredelitev kreditnega tveganja.....	12
2.1.2. Razvrstitev kreditnega tveganja.....	13
2.1.3. Merjenje kreditnega tveganja	15
2.1.4. Modeli ocenjevanja kreditnega tveganja	15
2.2. OSTALA TVEGANJA	17
2.2.1. Likvidnostno tveganje.....	17
2.2.2. Tveganje spremembe obrestne mere.....	17
2.2.3. Valutno tveganje.....	17
2.2.4. Tveganje ostanka vrednosti	18
4. UPRAVLJANJE S KREDITNIM TVEGANJEM V PODJETJU HYPO LEASING D.O.O.....	18
4.1. OCENJEVANJE BONITETE IN KREDITNE SPOSOBNOSTI POTENCIALNEGA LIZINGOJEMALCA	19
4.1.1. Boniteta podjetja	19
4.1.2. Količinski in kakovostni dejavniki podjetja kot osnova presojanja bonitete	20
4.1.3. Bilančni rating (bonitetni razred).....	21
4.1.4. Kazalniki ratinga.....	21
4.1.5. Bonitetno poročilo	22
4.2. INSTRUMENTI ZAVAROVANJA KREDITNEGA TVEGANJA	23
4.2.1. Lastna udeležba lizingojemalca.....	23
4.2.2. Menica	24
4.2.3. Poroštvo.....	27
4.2.4. Garancija povratnega odkupa.....	28
4.2.5. Določila pogodbe o lizingu.....	28
4.2.6. Zavarovanje predmeta lizinga	29
5. IZTERJAVA TERJATEV V PODJETJU HYPO LEASING D.O.O.....	30
5.1. NAČINI IZTERJAVE.....	30
5.1.1. Pisno opominjanje.....	31
5.1.2. Telefonska izterjava.....	31
5.1.3. Unovčenje menice.....	32
5.1.4. Zahtevek za vrnitev predmeta lizing pogodbe.....	32
5.1.5. Izterjava pred odstopom od pogodbe – zunanji izvajalci izterjave.....	33
5.2. ODVZEM PREDMETA FINANCIRANJA	33
5.2.1. Pooblastilo za odvzem premičnine	33
5.2.2. Odvzem premičnine	33
5.2.3. Prevzem nepremičnine.....	34
5.2.4. Kazenska odgovornost.....	34
5.2.5. Varna hramba odvzetega predmeta financiranja	34
5.2.6. Poziv dolžniku na poplačilo terjatev in prodaja predmeta lizinga	35
5.2.7. Obračun terjatev po prodaji predmeta lizinga	35
5.3. IZTERJAVA TERJATEV PO SODNI POTI.....	35
5.3.1. Izvršilni naslov in verodostojna listina.....	36
5.3.2. Predlog za izvršbo	36

5.3.3. Izvršilni postopek.....	37
5.3.4. Sredstvo in predmet izvršbe.....	37
5.3.5. Sklep o izvršbi.....	37
5.3.6. Izvršba	38
5.4. HYPO LEASING D.O.O. KOT UPNIK V STEČAJNEM POSTOPKU	39
5.4.1. Splošne značilnosti stečajnega postopka	39
5.4.2. Organi stečajnega postopka	39
5.4.3. Ločitvena in izločitvena pravica.....	40
5.4.4. Poplačilo upnikov.....	41
5.4.5. Postopek podjetja Hypo Leasing d.o.o. v primeru stečaja lizingojemalca	41
6. SKLEP	43
LITERATURA.....	46
PRILOGE	1

KAZALO SLIK IN TABEL

SLIKA 1: STRUKTURA LIZINGA V SLOVENIJI V LETIH 2005 IN 2006.....	9
SLIKA 2: IZPOLNJENA DOMICILIRANA TRASIRANA MENICA	25
SLIKA 3: BIANKO MENICA.....	26
TABELA 1: TRŽNI DELEŽI LIZING PODJETIJ V SLOVENIJI	10
TABELA 2: KLJUČNI REZULTATI PODJETJA HYPO LEASING D.O.O. V LETU 2006	11
TABELA 3: BONITETNA LESTVICA PODJETJA HYPO LEASING D.O.O.....	21

1. UVOD

V Sloveniji je lizing kot ena izmed sodobnih oblik financiranja nakupa osnovnih sredstev v zadnjih letih postal ustrezna alternativa bančni ponudbi. Gre za obliko financiranja, ki je podobna običajnemu kreditu, glavno razliko med njima pa predstavlja lastništvo nad predmetom financiranja. Medtem ko pri kreditni pogodbi jemalec kredita postane lastnik predmeta, katerega kupi s sredstvi kredita, takoj, je pri lizingu pravni lastnik predmeta lizinga lizingodajalec vse do trenutka odplačila vseh obveznosti oziroma do odplačila lizinga.

Lizing hiše so ponavadi ustanovljene kot hčerinske družbe domačih ali tujih poslovnih bank. Ker na nek način specializirano pokrivajo eno izmed dejavnosti poslovne banke, se tudi lizing hiše pri svojem poslovanju srečujejo s tveganji, ki so značilna za bančno poslovanje. Zaradi svoje dejavnosti pa se v največji meri srečujejo s kreditnim tveganjem, ki pomeni možnost, da lizingojemalec ne bo mogel ali ne bo hotel poravnati svojih pogodbenih obveznosti.

Pri svojem poslovanju se lizing hiše kreditnemu tveganju ne morejo izogniti, saj v določenem obsegu vedno obstaja verjetnost, da bodo plačila lizingojemalcev izostala. Zato veliko pozornosti namenijo ugotavljanju, merjenju in upravljanju s tem tveganjem. Cilj diplomskega dela je prikazati, na kakšen način se podjetje Hypo Leasing d.o.o. zavaruje pred kreditnim tveganjem, oziroma kakšna je njegova politika upravljanja s kreditnim tveganjem.

V prvem poglavju diplomskega dela je opredeljena definicija lizinga in kratka predstavitev razlik med lizingom in običajnim kreditom. Predstavljene so prednosti in pomanjkljivosti tovrstnega financiranja, vrste lizinga in značilnosti slovenskega lizing trga. Sledi predstavitev podjetja Hypo Leasing d.o.o. v Sloveniji.

Vrste tveganj, s katerimi se pri svojem poslovanju srečujejo lizing hiše, so navedene v drugem poglavju. Ker je kreditno tveganje za lizing hišo daleč najpomembnejše tveganje, je predstavljeno nekoliko podrobneje. Opredeljena je definicija kreditnega tveganja, način merjenja tovrstnega tveganja in modeli, ki se pri tem uporabljajo.

Aktivna politika upravljanja s kreditnim tveganjem je eden najpomembnejših elementov uspešnega poslovanja lizing hiše. V podjetju Hypo Leasing d.o.o. se ta začne z ocenjevanjem bonitete in kreditne sposobnosti potencialnega lizingojemalca, pomemben element pa so tudi instrumenti zavarovanja terjatev, ki jih ima na voljo. Kaj predstavlja boniteta podjetja, kateri so dejavniki njenega presojanja, uvrstitev lizingojemalca v bonitetni razred oziroma rating in vsebino bonitetnega poročila obravnava četrto poglavje. Prav tako so predstavljeni in podrobneje opisani instrumenti zavarovanja terjatev, ki se jih poslužuje podjetje Hypo Leasing d.o.o..

Kot skrajni del aktivnega upravljanja s kreditnim tveganjem je pomembna tudi politika izterjave terjatev, ko pride do neplačevanja s strani lizingojemalcev. Podjetje Hypo Leasing

d.o.o. ima na voljo več načinov izterjave terjatev, ker je pravni lastnik predmeta lizinga, pa ima v primeru neizpolnjevanja pogodbenih obveznosti tudi možnost odvzema predmeta lizinga. Dolgotrajna plačilna nesposobnost lahko lizingojemalca privede tudi do stečaja, Hypo Leasing d.o.o. pa v takem primeru postane upnik v stečajnem postopku. Izterjavo terjatev v podjetju Hypo Leasing d.o.o. obravnava zadnje poglavje.

Na koncu sledi sklep, v katerem so povzete glavne ugotovitve diplomskega dela.

2. LIZING KOT OBLIKA FINANCIRANJA

1.1. Opredelitev lizinga

Lizing je sodoben način financiranja trajnih dobrin, ki relativno dobro ohranjajo tržno vrednost. Predvsem gre za lizing opreme, avtomobilov, vedno bolj pa se uveljavlja tudi lizing nepremičnin. Gre za pogodbeno razmerje, pri katerem dajalec lizinga po naročilu in izbiri jemalca lizinga kupi predmet lizinga ter mu ga izroči v uporabo. Jemalec lizinga tako postane ekonomski lastnik (uporabnik), dajalec lizinga pa pravni lastnik predmeta lizinga. Dajalec lizinga v času trajanja pogodbe ostane pravni lastnik, jemalec lizinga pa mu za uporabo predmeta lizinga plačuje ustrezno najemnino oziroma lizinške obroke.

Bistveno pri lizingu je, da lizingodajalec obdrži pravno lastništvo nad predmetom lizinga, lizingojemalec pa ima pravico predmet posedovati in ga uporabljati. Dejansko lizingojemalec ne kupi predmeta, pač pa kupi pravico do njegove uporabe. Po določenem času, glede na opredelitev v pogodbi, pa lizingojemalec postane pravni lastnik predmeta (Kovačec, 2005, str. 10).

Zaradi omenjene ločitve pravice ekonomske uporabe predmeta in pravnega lastništva nad predmetom lizinga, je lizing kot oblika financiranja najbolj primeren za tiste investitorje, ki jim je uporaba dobrine pomembnejša od pravnega lastništva, saj jim je pomembna predvsem dobra opremljenost, ki pa je nujno potrebna za konkurenčnost in razvoj.

Beseda »leasing« izhaja iz angleškega glagola »to lease«, ki pomeni »dati v najem«, oziroma iz samostalnika »lease«, ki se prevaja kot »najem« ali kot »zakup«. V slovenskem jeziku se za tovrstno financiranje uporabljajo besede najem, zakup, leasing in lizing, sama pa bom v diplomskem delu uporabljala besedo lizing. Za podjetje, ki je ponudnik te oblike financiranja, se uporabljajo izrazi lizing podjetje, lizinško podjetje, najpogosteje pa se v praksi uporablja izraz lizing hiša.

1.2. Osnovna razlika med lizingom in kreditom

Najosnovnejšo razliko predstavlja lastništvo nad predmetom lizinga oziroma predmetom kupljenim na kredit. Pri lizingu je pravni lastnik predmeta lizinga lizingodajalec vse do

trenutka odplačila vseh obveznosti do lizingodajalca. Pri kreditni pogodbi pa jemalec kredita takoj postane lastnik predmeta, ki ga kupi s sredstvi kredita.

Iz povedanega sledi druga poglobljena razlika med lizingom in kreditom, ki se kaže v načinu zavarovanja terjatev. Pri lizingu že sam predmet lizinga predstavlja zavarovanje, zato ni dodatnih stroškov zavarovanja, medtem ko kreditodajalec svojo terjatev zavaruje še posebej s hipoteko oziroma zastavo na predmetu ali z zavarovanjem terjatve pri zavarovalnici.

Pri kreditni pogodbi je kreditodajalec upravičen do vračila denarja v obliki glavnice z obrestmi, pri lizingu pa je predmet pogodbe stvar, ne pa denar. Dejstvo, da se predmet v času trajanja pogodbe delno ali popolnoma izčrpa (delno ali popolno amortizira), onemogoči istovrstno ali enako kakovostno vrnitev (Pivka Galun, 2005, str. 30).

Pomembno razliko predstavlja tudi obseg lastnih sredstev, ki jih investitor pri nakupu samofinancira. Pri lizingu je potrebno manj lastnih sredstev kot pri kreditu, odvisno sicer od vrste lizinga, toda največ do 30 % (Pivka Galun, 2005, str. 30).

1.3. Prednosti in slabosti lizinga

Prednosti lizinga so predvsem naslednje (Informativno gradivo Hypo Leasing d.o.o.):

- postopek pridobitve lizinga je hitrejši in enostavnejši od postopka pridobitve posojila,
- lizing se lahko prilagodi potrebam posameznika ali podjetij bolj kot katerakoli druga oblika financiranja. Lizingodajalci ponujajo različne oblike lizinga, individualno obravnavajo potrebe in so se sposobni prilagajati ekonomskemu položaju in posebnostim predmeta financiranja,
- pravno lastništvo nad predmetom lizinga ostane lizingodajalcu. Tako lizing zahteva manjše dodatno zavarovanje,
- lizing hiše lizingojemalcu zagotavljajo tudi dodatno varnost pri nakupu predmeta lizinga, saj mu nudijo strokovno podporo pri preverjanju in določanju poštene tržne cene kakor tudi strokovno pravno pomoč v primeru nakupa nepremičnine. To je namreč tudi v njihovem interesu, saj predmet lizinga pomeni zavarovanje in je njegova tržna vrednost ključnega pomena,
- iz naslova lizing poslov lahko lizingojemalec uveljavlja manjšo davčno osnovo pri obračunu davka od dobička pravnih oseb oziroma pri napovedi davka od dohodka iz dejavnosti za samostojne podjetnike. Obrok pri finančnem lizingu v bilanci uspeha predstavlja strošek, in sicer delno kot amortizacija, delno kot strošek financiranja (plačilo obresti). Pri operativnem lizingu se obrok v celoti obravnava kot strošek,

- financiranje nakupa z lizingom zahteva manjši del lastnih sredstev. Dobrim strankam lizing podjetja nudijo tudi 100 odstotno financiranje, kar pomeni, da lizingojemalcem ni potrebno plačati pologa. To omogoča nadaljnjo prerazporeditev prostih sredstev za poslovne odločitve, ki praviloma zagotavljajo večji donos, kot znašajo stroški lizinga,
- povečanje likvidnosti lizingojemalca. Sredstva, ki bi jih potrošili za nakup predmeta lizinga se sprostijo in jih je možno uporabiti v druge namene,
- z lizingom si posamezniki in podjetja ne zmanjšujejo svoje kreditne sposobnosti, saj plačila obrokov niso vključena v kreditni potencial pri bankah,
- omogoča hitrejše prilagajanje tehničnim spremembam in inovacijam ter uporabo najsodobnejših tehnologij, s čimer se lizingojemalec konkurenčno prilagaja spremembam na trgu.

Za realno oceno lizinga v primerjavi z drugimi oblikami financiranja pa moramo poleg prednosti preučiti tudi slabosti lizinga.

- Kot največja pomanjkljivost se pogosto pokaže, da je nekoliko dražji od posojil. Vendar pa se razmere na trgu zelo hitro spreminjajo, tako da je potrebno pretehtati več ponudb tako ene kot tudi druge oblike financiranja. Predvsem pa je lizing mnogo dražji od nakupa osnovnih sredstev z lastnimi viri. Zato mora potencialni lizingojemalec skrbno pretehtati razmerje med pričakovanimi koristmi in izdatki in se šele na podlagi teh odločiti za ali proti tej obliki financiranja sredstev. Podatki različnih lizingodajalcev kažejo, da znaša seštevek vseh lizing obrokov od 130 do 160 odstotkov vrednosti v primerjavi z nabavno ceno sredstva (Rupnik, 2001, str. 16).
- Predvsem fizične osebe pri lizingu pogosto moti, da predmet financiranja ni njihova last. S tem je tudi povezano dejstvo, da lizingojemalec nima možnosti nekaterih posegov na predmetu lizinga brez privolitve lizingodajalca.
- Pri prometu z rabljenimi nepremičninami se ob prenosu lastništva plača dvoostotni davek na promet z nepremičninami, kar je pri lizingu dvakrat: prvič ob prenosu lastništva od prodajalca na lizingodajalca in drugič ob izteku lizing pogodbe, ko preide lastništvo na lizingojemalca (Pavlin, 2005, str. 24).
- Lizingojemalci kot slabost pri financiranju z lizingom prav gotovo vidijo odvzem predmeta lizinga v primeru neizpolnjevanja obveznosti, določenih v lizing pogodbi.
- Običajno ni možno z lizingom financirati nakupa starejše premičnine, saj se večina lizingodajalcev drži pravila, da doba financiranja ne sme presegati življenjske dobe predmeta lizinga.

1.4. Vrste lizinga

V literaturi zasledimo različne vrste lizinga, ki segajo od osnovnih do najbolj zapletenih oblik. Najpomembnejša delitev lizinga je povezana z načinom njegovega računovodskega izkazovanja in deli lizing v dve temeljni obliki: finančni in operativni lizing. Poleg te temeljne delitve obstajajo še številne druge, kjer avtorji uporabljajo različna merila, kot so geografski prostor, časovna dimenzija, obseg poslov, posamezni udeleženci, uporabniki lizinga, za delitev lizinga na posamezne vrste.

1.4.1. Finančni lizing

Finančni lizing pomeni dejansko financiranje nakupa predmeta in je po svoji vsebini zelo podoben kreditu, glavna značilnost pa je ta, da je predmet lizinga do končnega poplačila last lizingodajalca. Pri tej obliki financiranja amortizacijo obračunava lizingojemalec, v nasprotju s poslovnim najemom oziroma operativnim lizingom, kjer jo obračunava lizingodajalec.

Pri tej obliki lizinga dajalec lizinga po naročilu kupca kupi predmet financiranja in mu ga izroči v uporabo. Ob podpisu pogodbe o lizingu postane lizingojemalec ekonomski lastnik predmeta lizinga, nanj preide pravica do uporabe predmeta. Lizingodajalec pa v času trajanja pogodbe ostane pravni lastnik predmeta. Ob podpisu pogodbe lizingojemalec vplača znesek lastne udeležbe, ki je odvisen od vrste predmeta lizinga in bonitete stranke, nato pa dogovorjeno število mesečnih obrokov. Ko lizingojemalec odplača vse s pogodbo določene obroke in odkupni obrok, postane predmet financiranja njegova last (Informativno gradivo Hypo Leasing d.o.o.).

Slovenski računovodski standardi upoštevajo ekonomsko načelo lastništva, ki je značilno za anglo-saksonske države, zato predmet lizinga pripada tistemu, ki je nosilec njegovih ekonomskih koristi in tveganj. Tako mora lizingojemalec vpisati predmet lizinga v svoje poslovne knjige kot tuje opredmeteno osnovno sredstvo, za katerega si obračunava amortizacijo, plačilo lizing obrokov pa obravnava kot vračilo glavnice in storitev lizinga. Glavnica se določi kot poštena vrednost, oziroma sedanja vrednost najmanjše vsote najemnin. Ta znesek knjiži lizingodajalec kot finančno naložbo, lizingojemalec pa kot dolgoročno obveznost (Filipič, 1999, str. 122).

Finančni lizing se davčno obravnava kot promet blaga, zato lizingodajalec obračuna DDV od celotne vrednosti v trenutku izročitve blaga, lizingojemalec pa, v kolikor je davčni zavezanec, davek odbija. Pravne osebe si lahko upoštevajo vstopni DDV, v kolikor so sklenile finančni lizing za tovorno, kombinirano ali priklopno vozilo. Izjemoma pa tudi za osebno vozilo, če ga bodo uporabljale za opravljanje obdavčljive dejavnosti. V takem primeru ponavadi lizingodajalec stranki na njeno željo DDV zamakne za 90 ali 120 dni, stranka pa si v tem času poračuna DDV od države. V primeru nakupa osebnega vozila, kjer si lizingojemalec ne more upoštevati vstopnega DDV, se enako kot v prejšnjem primeru DDV obračuna na isto osnovo. V takem primeru lizingojemalci ponavadi DDV plačajo kar na začetku, lahko pa se

dogovorijo z lizingodajalcem, da se DDV vključi v mesečne obroke.

Pravilnik o izvajanju ZDDV je v zvezi z davčno osnovo uvedel novost, ki je v veljavi od 27. 6. 2007. Novost je določilo, da se v davčno osnovo ne vštevajo stroški financiranja, če so izkazani ločeno od vrednosti blaga. To določilo je zgolj opcijsko in le predpisuje pogoj, pod katerim davčni zavezanec lahko izloči stroške financiranja iz davčne osnove. Tako lahko lizing hiše stroške financiranja prikažejo ločeno ali pa skupaj z vrednostjo blaga v pogodbi, vendar se v tem primeru stroški financiranja vključijo v davčno osnovo in so predmet obdavčitve skupaj s predmetom lizinga. Novost torej nakazuje možnost obravnave finančnega lizinga v smislu predpisov o DDV kot dveh ločenih poslov – kot izročitev blaga in kot poseben dogovor o financiranju (Bartol, Janežič, 2007).

1.4.2. Operativni lizing

Operativni lizing predstavlja posebno obliko najema (podoben je klasičnemu), kjer je lizingojemalec zgolj najemnik. Pogodbeno obdobje najema je natančno definirano, po pretečeni pogodbeni dobi pa ima lizingojemalec pravico do odkupa predmeta lizinga po tržni ceni, ki je načeloma enaka neodplačani glavnici – preostanku vrednosti. Predmet lizinga se kot osnovno sredstvo knjiži pri lizingodajalcu, ki zanj obračunava amortizacijo. Jemalec lizinga knjiži mesečne obroke najemnine kot svoje poslovne stroške. V najemnino je vključen tudi DDV, ki se obračunava sproti v skladu z zapadlostjo najemnini. Lizingojemalec ne plača celotnega DDV, temveč le za del cene predmeta lizinga, ki je všteti v najemnino (Kovačec, 2005, str. 17).

Na višino najemnine ima velik vpliv preostanek vrednosti predmeta lizinga po pogodbenem roku uporabe. Običajno se pri poslovnem najemu plača tudi polog, ki je odvisen od bonitete najemnika in znaša običajno 20 % od nabavne vrednosti predmeta najema.

1.4.3. Druge vrste lizinga

Poleg že predstavljene delitve je možno lizing opredeliti še po naslednjih kriterijih (Porta, 2005, str. 8):

- glede na obdobje trajanja lizing delimo na:
 - kratkoročni, ki praviloma traja do treh let, za razliko od kratkoročnih finančnih transakcij, pri katerih je arbitrarno določena meja eno leto;
 - srednjeročni z obdobjem trajanja od treh do petih let;
 - dolgoročni, v katerega sodijo posli, sklenjeni nad pet oziroma sedem let;
- glede na delitev obveznosti (kot je na primer vzdrževanje predmeta lizinga) med lizingodajalcem in lizingojemalcem lahko lizing delimo na:

- bruto oblika lizinga, pri kateri lizingodajalec v celoti ali delno (odvisno od medsebojnega dogovora) prevzame obveznosti glede zavarovanj, vzdrževanja, popravil, servisiranja predmeta lizinga in drugo;
 - neto oblika lizinga, pri kateri nosi celotno odgovornost glede vzdrževanja predmeta lizinga lizingojemalec;
- glede na dogovorjene pogodbene obveznosti po izteku obdobja lizinga razlikujemo:
 - časovno omejen lizing (ang. term leasing): pri tem lizingu je obdobje natančno opredeljeno in določeno, po izteku tega obdobja pa mora lizingojemalec predmet lizinga obvezno vrniti lizingodajalcu, torej nima možnosti podaljšanja pogodbe o lizingu ali odkupa predmeta lizinga;
 - obnovljiv lizing (ang. revolving leasing): za ta lizing je značilen izrecen dogovor pogodbenih strank, da se po izteku dogovorjenega roka pogodba o lizingu obvezno obнови. Pogosto je pri teh pogodbah vključena tudi klavzula, ki določa, da lizingodajalec ob podaljšanju lizing obdobja zamenja dotedanji predmet z novjšim iste vrste;
 - lizing brez nakupne možnosti (ang. leasing without option to purchase): pri tovrstnem lizingu se je možno dogovoriti o obnovitvi pogodbe pod ugodnejšimi pogoji;
 - pri lizing poslu se predmet lizinga lahko zelo podrobno določi in opredeli, lahko pa se določi le vrednostno mejo posla, nato pa lizingojemalec sam izbere predmet posla. V prvem primeru govorimo o individualnem lizingu, v drugem primeru pa o blanketnem lizingu.

Obstajajo pa še druge vrste lizinga, ki se v praksi kontinuirano razvijajo, predvsem zaradi stalnega prilagajanja, na eni strani davčnim, pravnim in drugim razmeram, na drugi strani pa tudi konkurenca na trgu sili lizing hiše v uvajanje številnih novih finančnih produktov, ki jih ponujajo potencialnim komitentom. Te novejšje različice lizinga so:

- prodaj in vzemi nazaj (ang. sale and lease back): je posebna oblika financiranja, kjer stranka novo ali staro osnovno sredstvo proda in ga potem takoj vzame v najem po načelu finančnega lizinga. Stranka v tem primeru istočasno nastopa kot dobavitelj in lizingojemalec, znesek lizinga pa je kupnina, ki jo na osnovi ceno določi lizing hiša. Ta oblika lizinga je primerna za nove investicijske projekte, refinanciranje obstoječih dolgoročnih ali kratkoročnih virov ter pridobivanje svežih obratnih sredstev. Učinek priliva iz prodaje dolgoročnih sredstev je za lizingojemalca lahko zelo pozitiven, če dobro naloži sredstva v posle z višjo donosnostjo, kot je strošek financiranja. Lizingojemalci se torej za to vrsto lizinga odločijo predvsem zaradi potrebe po likvidnih poslovnih sredstvih za različne namene, zagotovitve sredstev za nove naložbe v bolj donosne posle in razbremenitve zadolženosti s slabšimi pogoji kot bi jih dala lizing družba (Kovačec, 2005, str. 18);

- naložbeni lizing (ang. venture leasing): primeren je za spodbujanje rasti podjetij, ki so v začetni fazi delovanja, saj lizingodajalec v začetku obračunava nižje lizing obroke, kar bistveno manj obremenjuje lizingojemalca, ta pa v zameno ponudi opcijo nakupa delnic svojega podjetja. S tem lahko lizingodajalec postane udeleženec v kapitalu podjetja lizingojemalca in s tem kot delničar prevzame tudi vlogo lastnika in ne le financerja (Porta, 2005, str. 10);
- funkcionalni lizing (ang. per-procedure leasing): v nasprotju z drugimi vrstami lizinga ima spremenljivo višino obrokov, odvisno od uporabe predmeta lizinga, ali sezonskega značaja poslovanja lizingojemalca. Stroški tovrstnega lizinga so praviloma višji, toda v določenih primerih nižje tveganje oziroma nižja finančna obremenitev v »slabih« mesecih odtehta dodatne stroške, dodatni donos pa večje tveganje dajalca lizinga (Porta, 2005, str. 10).

1.5. Lizing v Sloveniji

Lizing se je v Sloveniji pospešeno začel razvijati po osamosvojitvi. K temu je močno pripomogel prehod iz socialističnega sistema na tržno gospodarstvo. V začetku so se ga posluževala le redka podjetja, saj je bil za mnoge nova, neznana oblika financiranja. Pravi razcvet pa je doživel v zadnjih letih, kar se kaže v porastu lizing poslov in številu podjetij, ki se ukvarjajo z lizingom.

Nekatera podjetja so specializirana le na določena področja, vedno več pa jih ponuja celotno ponudbo različnih vrst lizinga. Banke so ustanovile svoje hčerinske lizing družbe, kar je na trgu omogočilo visoko stopnjo konkurenčnosti in prilagodljivosti. Na začetku je razvoj lizinga potekal brez sodelovanja med posameznimi lizing podjetji, leta 1993 pa je bilo za spodbujanje in razvijanje lizinga kot posebne gospodarske dejavnosti ter za zagotavljanje ustrezne obravnave in ureditve lizinga v pravnem sistemu naše države, ustanovljeno Združenje lizing podjetij Slovenije (Gerbec, Košir, 1999, str. 23).

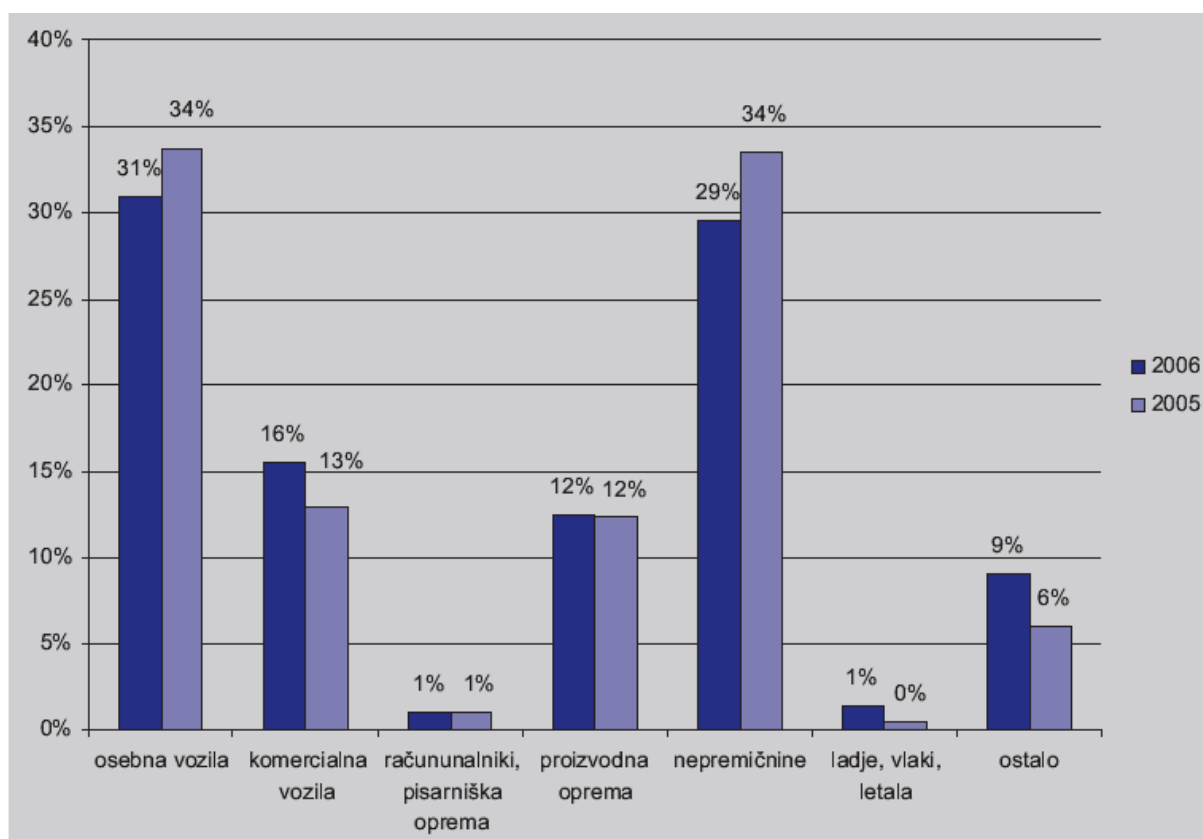
Za slovenski lizing trg je značilen predvsem pomemben delež osebnih vozil v strukturi lizinga, povezan s potrošno naravnanim povpraševanjem prebivalstva in nizko naložbeno aktivnostjo slovenskega gospodarstva, značilna je tudi koncentracija lizing poslov na nekaj večjih lizing podjetij in pa usmerjenost jemalcev lizinga v pridobivanje lastnine, saj gre večinoma za sklepanje pogodb o finančnem lizingu z dogovorjeno opcijo odkupa (Gerbec, Košir, 1999, str. 24).

Lizing, kot ena izmed sodobnih oblik financiranja, je na podlagi podatkov Združenja lizing podjetij Slovenije še vedno v velikem porastu. V letu 2006 je bila ta rast glede na leto 2005 28 %, večji obseg financiranih naložb pa je bil dosežen prav pri vseh lizing predmetih. Povprečna letna rast lizing financiranja je v zadnjih štirih letih znašala 26 %, kar dokazuje, da je tovrstno financiranje postalo konkurenčno klasičnim finančnim posojilom. Vzroki za to so predvsem v prilagodljivosti in hitri realizaciji lizing poslov ter cenovni primerljivosti.

Največji delež v strukturi celotnega lizing trga Slovenije (glej Sliko 1) še vedno pripada osebnim vozilom, sledijo jim nepremičnine ter komercialna vozila. V letu 2006 je bila odstotna rast najvišja pri vrsti opreme, v katero so zajete ladje, vlaki in letala, vendar pa kljub temu ta vrsta opreme na celotnem trgu še vedno ne predstavlja izrazite vloge. Večjo rast je v letu 2006 dosegla še oprema, ki je opredeljena v postavki ostalo, ter komercialna vozila.

Glede na dejavnost lizingojemalcev je v letu 2006 v Sloveniji pri premičninah prevladovala industrija in gradbeništvo (31 %), ki ji sledi zasebno storitveni sektor (27 %) ter fizične osebe (25 %). Pri nepremičninah je vodilni zasebno storitveni sektor (61 %), za njim pa je uvrščena industrija in gradbeništvo (19 %). Fizične osebe predstavljajo pri nepremičninah le 6 % vseh lizingojemalcev (Letno poročilo Skupina NLB Leasing, 2007, str. 15).

Slika 1: Struktura lizinga v Sloveniji v letih 2005 in 2006

Vir: Statistični podatki Združenja lizing podjetij Slovenije.

V letu 2006 se je v Sloveniji nadaljeval trend preteklih let, ko je le nekaj večjih lizing družb oziroma skupin obvladovalo velik del celotnega lizing trga. Pri tem imajo še naprej največjo vlogo Hypo Leasing, NLB Leasing, SKB Leasing, Summit Leasing ter Sparkassen/Immorent Leasing, ki na trgu skupaj dosegajo 73,5 % tržni delež (glej Tabelo 1 na strani 10).

Tabela 1: Tržni deleži lizing podjetij v Sloveniji

	2006	2005	Indeks 06/05
Hypo Leasing	38,56 %	39,99 %	96,42
Skupina NLB	13,61 %	11,51 %	118,25
SKB Leasing	8,61 %	6,98 %	123,35
Summit	7,12 %	8,16 %	87,25
Sparkassen/Immorent	5,64 %	7,29 %	77,37
Skupina KBM	5,29 %	3,20 %	165,31
Debis AC Leasing	5,10 %	5,28 %	96,59
Porsche Leasing	4,67 %	5,43 %	86,00
VBS Leasing	2,37 %	2,04 %	116,18
Raiffeisen	2,35 %	4,34 %	54,15
Probanka Leasing	1,88 %	1,27 %	148,03
Drugi	4,80 %	4,51 %	106,43

Vir: Statistični podatki Združenja lizing podjetij Slovenije.

V letu 2006 je bilo v obliki lizinških storitev financirano za 1.891,2 mio EUR naložb, v letu 2005 pa za 1.477,7 mio EUR. Med 8 največjimi družbami po tržnem deležu je v letu 2006 uspelo le trem povečati tržni delež, ostalim petim pa se je tržni delež glede na leto 2005 znižal. Največjo odstotno rast tržnega deleža glede na leto 2005 je tako dosegla Skupina KBM, sledita pa ji SKB Leasing in družbe NLB Leasing (Letno poročilo Skupina NLB Leasing, 2007, str. 16).

1.6. Predstavitev podjetja Hypo Leasing d.o.o.

Podjetje Hypo Leasing d.o.o. je del mednarodnega finančnega koncerna Hypo Group Alpe Adria, ki je svoje prve korake na slovensko tržišče naredil s čezmejnimi financiranjem že na začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja, odločno pa je zakorakal v slovenski finančni prostor v letu 1994 z odprtjem lizing podjetja Hypo Leasing d.o.o. v Ljubljani.

Dobro delo, usmerjeno k strankam, odlični poslovni rezultati in vedno večje potrebe trga po tovrstnih finančnih storitvah so podjetju Hypo Leasing d.o.o. omogočili, da je svoje poslovanje hitro širilo in ustvarilo uspešno poslovno mrežo. Danes je Hypo Leasing d.o.o. vodilna lizinška ustanova na slovenskem trgu. Ker se podjetje želi s poslovnimi enotami čim bolj približati svojim strankam in poslovnim partnerjem, ima po vsej Sloveniji razširjeno poslovno mrežo, ki jo poleg sedeža družbe v Ljubljani sestavljajo poslovne enote v Ljubljani, Mariboru, Murski Soboti, Ptuj, Celju, Velenju, Kranju, Kopru, Novi Gorici in Novem mestu (Letno poročilo 2006 Skupina Hypo Leasing Slovenija, 2007, str. 6).

Poroštvo ustanovitelja podjetju Hypo Leasing d.o.o. zagotavlja dovolj velik kapital in varnost poslov, ki jih sklepa. Podjetje sodeluje z večino večjih poslovnih sistemov v Sloveniji, pri tem

pa nikakor ne pozablja na manjše podjetnike in posameznike. Zato je razpon poslov, ki jih sklepa, zelo velik – od 5 tisoč do 30 milijonov evrov.

Vrednost lizingških poslov v podjetju Hypo Leasing d.o.o. raste iz leta v leto. V letu 2006 je bilo opravljenih za 174,7 milijarde tolarjev lizingških storitev (2005: 141,5 milijarde tolarjev), kar predstavlja 23,5-odstotni porast glede na leto prej (2005: 5,6-odstotni porast). Povečan obseg poslovanja se izkazuje v rasti bilančne vsote (glej Tabelo 2) in je dokaz aktivne prisotnosti na slovenskem trgu. Čisti poslovni izid sorazmerno sledi povečanju poslovanja, izredna rast dobička v letu 2006 pa je posledica nakupa družbe Hypo Alpe-Adria-Consultants, ki je realizirala dobičke od prodaje projektov, dokončanih v omenjenem letu. Primerno povečanju skupne bilančne vsote sledi tudi povečanje števila zaposlenih (Letno poročilo 2006 Skupina Hypo Leasing Slovenija, 2007, str. 17).

Tabela 2: Ključni rezultati podjetja Hypo Leasing d.o.o. v letu 2006

	2005	2006	Indeks 06/05
Bilančna vsota (v tisoč SIT)	313.889.745	405.656.336	129
Kapital (v tisoč SIT)	20.793.949	27.624.786	133
Čisti poslovni izid (v tisoč SIT)	4.679.511	6.622.260	142
Dobiček na zaposlenega (v tisoč SIT)	32.954	38.727	118
Število zaposlenih	142	171	120
Tržni delež	40	38,6	97

Vir: Letno poročilo 2006 Skupina Hypo Leasing Slovenija, 2007, str. 16

Hypo Group Alpe Adria v Sloveniji tvori poleg družbe Hypo Leasing d.o.o. še Hypo Alpe-Adria-Bank d.d.. Skupaj na slovenskem trgu nudita celovite finančne storitve, dostop v mednarodni poslovni sistem in tako ustvarjata predvidljiv, zanesljiv in stabilen poslovni odnos.

2. TVEGANJA LIZING HIŠE

Tveganje lahko opredelimo kot vsako neželeno zmanjšanje gospodarskih koristi podjetja. Je torej možnost neprijetnega odmika od načrtovanih ciljev podjetja in je posledica negotovosti ocen razvoja dogodkov v prihodnosti kot tudi nepopolnosti informacij (Berk et al., 2005, str. 9).

Upravljanje s tveganji je najpomembnejši element uspešnega poslovanja finančnih institucij, saj so te po naravi poslovanja »proizvajalec« tveganj. Prevezemanje tveganja je za finančno institucijo pravzaprav glavni vir zaslužka. Zato je pomembno, da finančne institucije znajo oceniti sprejeto tveganje in ga pravilno nadzirati. Najbolj uspešne bodo tiste, ki bodo najboljše definirale vsa tveganja, ki se pojavljajo, poskušala tveganja razumeti in se z njimi uspešno spopasti.

Lizing hiše so največkrat ustanovljene kot hčerinske družbe domačih ali tujih poslovnih bank. Za svojo dejavnost potrebujejo veliko finančnih sredstev. Ker niso banke, ne morejo sprejemati depozitov, zato se morajo financirati podobno kot vsako drugo podjetje. Glede na to, da so v lasti bank, jih s finančnimi sredstvi v obliki kreditov ali celo lastniškega kapitala oskrbujejo njihovi lastniki – banke. Seveda ni izključeno, da se zadolžujejo pri drugih bankah, izdajajo obveznice ali druge vrednostne papirje (Porta, 2005, str. 16).

Ker lizing hiše na nek način specializirano pokrivajo eno izmed dejavnosti poslovne banke, se pri svojem delovanju srečujejo z enakimi tveganji kot so značilna za bančno poslovanje. V strokovni literaturi različni avtorji različno pojmujejo in razvrščajo tveganja v bančnem poslovanju, vendar so si delitve po vsebini zelo podobne.

Ribnikar (1994, str. 17) tako npr. tveganja bančnega poslovanja deli na:

- poslovna tveganja, kamor sodijo: kreditno tveganje in tveganje spremembe obrestne mere;
- tveganje spremembe deviznega tečaja ter likvidnostno, tržno, operativno in fiducirano tveganje;
- finančna tveganja, ki so povezana s kapitalskim tveganjem banke.

Graddy in Spencer (1990, str. 39) razdelita bančna tveganja na:

- finančno tveganje, ki predstavlja tveganje za lastnike banke. Čim večji je delež dolžniškega kapitala v banki oziroma čim večji je finančni vzvod, tem hitreje lahko banka zabrede v likvidnostne težave in nesolventnost,
- poslovno tveganje, ki izvira iz normalnega bančnega poslovanja in se deli na likvidnostno, kreditno, tržno (investicijsko) tveganje, operativno tveganje, tveganje prevare in fiducirano tveganje.

Dejstvo je, da se vsaka institucija, ki opravlja finančne posle, srečuje z vsemi navedenimi vrstami tveganj, razlika je le v njihovi intenziteti. Pri opravljanju svoje dejavnosti je lizing hiša v največji meri izpostavljena kreditnemu tveganju, ki ga bom podrobneje predstavila v nadaljevanju. Srečuje pa se tudi z likvidnostnim tveganjem, tveganjem spremembe obrestne mere, valutnim tveganjem ter tveganjem ostanka vrednosti.

2.1. Kreditno tveganje

2.1.1. Opredelitev kreditnega tveganja

V strokovni literaturi najdemo več definicij kreditnega tveganja. Splošna in največkrat uporabljena definicija pojmuje kreditno tveganje kot možnost, da lizingojemalec ne bo mogel ali ne bo hotel poravnati svojih pogodbenih obveznosti, to je plačila svojih obveznosti ob zapadlosti in v skladu s sklenjeno pogodbo (Brealey, Myers, 2000, str. 809). Kendall (1998, str. 119) obravnava kreditno tveganje kot verjetnost, da bodo transakcije z nasprotno stranko

zaradi njene nezmožnosti poravnave svojih finančnih obveznosti neizvršene.

Kreditno tveganje sestavljajo tri komponente (Kendall, 1998, str. 157):

- vrednost terjatve, ki je izpostavljena izostanku plačila (kreditna izpostavljenost),
- delež vrednosti, ki ga bo mogoče dobiti nazaj v primeru izostanka plačila,
- verjetnost izostanka plačila.

Kreditno tveganje je eno najpomembnejših tveganj v lizing hišah, zato te posvečajo največjo pozornost ugotavljanju, merjenju in upravljanju tega tveganja. Pri svojem poslovanju se lizing hiše kreditnemu tveganju ne morejo izogniti, saj v določenem obsegu vedno obstaja verjetnost, da bodo plačila lizingojemalcev izostala. To tveganje lahko lizing hiše obvladujejo z zbiranjem, obdelavo in analiziranjem različnih informacij o lizingojemalcu, ki so pomembne za oceno stopnje kreditnega tveganja, ki se konča v stopnji odobritve brez ali z zavarovanjem ali v neodobritvi financiranja. Po odobritvi financiranja pod določenimi pogoji pa se zbiranje informacij še vedno ne konča, saj mora lizing hiša celotno obdobje trajanja lizing pogodbe spremljati poslovanje lizingojemalca ter njegovo izpolnjevanje pogodbenih obveznosti.

Ocenjevanje lizingojemalčeve sposobnosti vračila izposojenih sredstev in posledično ovrednotenje kreditnega tveganja je ključno predvsem iz zornega kota treh osnovnih motivov lizingodajalca, in sicer (Karpe, 1997, str. 36):

- pravilnega zaračunavanja cene lizinga (določanja primerne obrestne mere),
- pravilnega določanja višine lizinga, ki ga lizing hiša odobri posameznemu lizingojemalcu,
- pravilne ocene potencialne izgube, ki jo lizing hiša prevzame ob vsakem tovrstnem plasmaju sredstev.

Pravilno ocenjeno kreditno tveganje lizingodajalca je nedvomno najpomembnejši element pri sklepanju posla, saj se v primeru likvidnosti in solventnosti lizingojemalca v pogodbenem obdobju ter pripravljenosti, da plača pogodbene obveznosti, zdi nekaj ostalih vrst tveganj precej manj pomembnih.

2.1.2. Razvrstitev kreditnega tveganja

Kreditno tveganje lahko razdelimo na tri vrste podtveganj. To so (Bessis, 1998, str. 82):

- a) tveganje neizpolnjevanja obveznosti,
- b) tveganje izpostavljenosti lizingodajalca,
- c) tveganje izterjave neplačanega dolga.

K a) Tveganje neizpolnjevanja obveznosti

To tveganje je odvisno predvsem od kreditne sposobnosti lizingojemalca in pomeni, da lizingojemalec ne bo poravnal svojih obveznosti v roku ali pa jih sploh ne bo poravnal. Za oceno tveganja potrebujejo lizing hiše precej informacij o komitentu, ki jih ponavadi pridobijo od specializiranih institucij oziroma agencij ali pa od bonitetne službe znotraj lizing hiše (Bessis, 1998, str. 82).

Verjetnost neizpolnjevanja obveznosti je določena z dvema dejavnikoma:

- s kreditno sposobnostjo lizingojemalca in
- z rokom trajanja kreditnega odnosa.

Pri kreditno bolj sposobnem lizingojemalcu obstaja manjša verjetnost, da sredstev ne bo mogel vrniti oziroma da ne bo izpolnil svoje obveznosti. Obratno velja za lizingojemalca s slabšo kreditno sposobnostjo. Daljše pogodbeno obdobje je tisto, kjer obstaja verjetnost, da se bo kvaliteta lizingojemalca poslabšala. Zato obstaja tudi verjetnost, da svoje obveznosti ne bo izpolnil. Obratno velja za krajše pogodbeno obdobje (Smithson, 1998, str. 390).

K b) Tveganje izpostavljenosti lizingodajalca

To tveganje povzroča negotovost pri odplačevanju obveznosti s strani lizingojemalcev. Ko lizing hiša odobri financiranje, se kaže njena izpostavljenost v količini denarja, ki je odšel iz lizing hiše, zmanjšan za vsakokratna odplačila lizinga.

Lizingodajalec mora ločevati med maksimalno in pričakovano izpostavljenostjo:

- maksimalna izpostavljenost je največja vsota, ki jo lizingodajalec lahko izgubi v primeru, da lizingojemalec ne bo poravnal svojih obveznosti;
- pričakovana izpostavljenost je pričakovana izguba lizingodajalca v primeru, da lizingojemalec ne bi poravnal svojih obveznosti (Smithson, 1998, str. 383).

K c) Tveganje izterjave neplačanega dolga

Lizing hiša od lizingojemalca zahteva določene instrumente za zavarovanje terjatev preden odobri financiranje. Tveganje izterjave neplačanega dolga predstavlja tveganje, da lizing hiša v primeru, ko lizingojemalec ne bo poravnal svojih obveznosti, ne bo mogla poplačati nastale izgube s prodajo teh instrumentov.

Izterjava neplačanega dolga je odvisna od dejavnikov, kot so:

- vrsta instrumenta, ki je bil dan za zavarovanje lizinga,
- čas nastanka neizpolnitve obveznosti,
- trenutni pogoji, ki vladajo na trgu (Smithson, 1998, str. 393).

2.1.3. Merjenje kreditnega tveganja

Osnova za ugotavljanje kreditnega tveganja je preučevanje dejavnikov, ki so podlaga na kateri lahko lizing hiša prične meriti kreditno tveganje in ocenjevati lizingojemalčevo sposobnost vračila izposojenih sredstev.

Dejavniki, ki vplivajo na kreditno tveganje so:

- okolje – delimo ga na domače in mednarodno;
- panoga – pomembna je konkurenca, razmere na nabavnem in prodajnem trgu, nesolventnost kupcev, plačilna nedisciplina, spremembe predpisov, nove tehnologije, komercialni pogoji in drugo;
- podjetje – morebitna kratkoročna in dolgoročna plačilna nesposobnost, slabo vodenje, slabe notranje kontrole in nadzor, slaba finančna politika, slaba organizacijska struktura, slabo upravljanje z obratnim kapitalom, napačne strateške usmeritve in drugo.

Merjenje kreditnega tveganja je podrejeno trem glavnim komponentam (Karpe, 1997, str. 36):

- izračunu verjetnosti, da lizingojemalec ne bo pravočasno ali v celoti poravnal svojih obveznosti,
- izračunu izpostavljenosti lizing hiše iz naslova kreditnega tveganja v določenem časovnem obdobju,
- izračunu dejanske izgube (v %), ki jo lizing hiša realizira potem, ko je že uveljavila zavarovanja za odobreno financiranje oziroma začela postopek izterjave neplačanega dolga.

Najpomembnejši del postopka merjenja kreditnega tveganja je njegova prva komponenta – statistična ugotovitev verjetnosti neplačila. Za take izračune je potrebno veliko informacij o lizingojemalcu, za kar se lizing hiše navadno obračajo na specializirane agencije ali pa jim te informacije posreduje bonitetna služba znotraj lizing hiše.

2.1.4. Modeli ocenjevanja kreditnega tveganja

Pri presojanju kreditnega tveganja se v praksi uporabljata dve skupini modelov, kvantitativni in kvalitativni, ki se med seboj ne izključujejo, ampak je priporočljivo, da se združujejo.

Končni rezultat izračunov je bodisi izračun odstotne verjetnosti neplačila dolga bodisi razvrstitev lizingojemalcev v določene razrede tveganosti, ki jim lizing hiše že vnaprej pripišejo statistične količnike verjetnosti neporavnave obveznosti. Osnovni vhodni podatki, na katerih temeljijo ti modeli, se popolnoma prilagajajo značilnostim posamezne skupine lizingojemalcev in segajo od povsem objektivnih ekonomskih do zelo specifičnih finančnih dejavnikov ocenjevanja lizingojemalčevega položaja (Žerdin, 2006, str. 19).

a) Kvantitativni modeli

Kvantitativni modeli dajejo objektivno oceno kreditnega tveganja, saj temeljijo na matematičnih in statističnih metodah. Kvantificirajo posamezne dejavnike kreditnega tveganja, kot so verjetnost neplačila in razvrščanje dolžnikov v skupine glede na verjetnost neplačila. Na osnovi relativnega pomena posameznih dejavnikov tveganja ovrednotijo kreditno tveganje v obliki premije za tveganje.

Najpogostejši kvantitativni modeli merjenja kreditnega tveganja so:

- linearni verjetnostni model,
- diskriminantna analiza,
- ocena kreditnega tveganja iz časovne strukture obrestnih mer,
- ocena stopnje tveganja na osnovi stopnje mortalitete terjatev – na osnovi izkušenj iz preteklosti,
- RAROC modeli (Risk Adjusted Return On Capital), ki primerjajo donos posojila s tveganjem posojila in
- opcijski modeli (Laure, 2004, str. 34).

b) Kvalitativni modeli

Kvalitativni modeli so subjektivnega značaja, vendar so kljub temu uporabno orodje za ocenjevanje tveganja. Tveganje ocenjujejo z vidika specifičnih faktorjev, ki so značilni za posameznega lizingojemalca in z vidika sistematičnih, makroekonomskih faktorjev, ki zadevajo določen finančni trg in gospodarstvo (Saunders, 2000, str. 217).

Specifični faktorji, ki so značilni za posameznega lizingojemalca so (Žerdin, 2006, str. 20):

- ugled lizingojemalca: če potencialni lizingojemalec v poslovnem svetu uživa ugled je to včasih zadostno zagotovilo, da se mu odobri financiranje;
- finančni vzvod lizingojemalca: to je razmerje med dolžniškim in lastniškim kapitalom. Verjetnost neplačila narašča skladno z večanjem razmerja med dolžniškim in lastniškim kapitalom;
- variabilnost dobička: velika nihanja v dobičku povečujejo verjetnost, da lizingojemalec ne bo sposoben izpolniti pogodbenih obveznosti. Taki lizingojemalci so za lizing hiše manj privlačni kot tisti s stabilnim dobičkom skozi daljše obdobje;
- zavarovanje posojila: na osnovi ustrezno zavarovanega lizinga je tveganje, ki mu ga je lizing hiša izpostavljena, manjše.

Sistematični faktorji, ki zadevajo določen finančni trg ali gospodarstvo, pa so naslednji (Žerdin, 2006, str. 20):

- poslovni cikel: faza poslovnega cikla, v kateri se nahaja gospodarstvo, je zelo pomembna pri ocenjevanju verjetnosti neizpolnjevanja pogodbenih obveznosti;

- obrestna mera: ta v določeni meri vpliva na obseg financiranja. V obdobjih visokih obrestnih mer se za financiranje praviloma odločajo lizingojemalci, ki načrtujejo visoko donosne naložbe.

2.2. Ostala tveganja

2.2.1. Likvidnostno tveganje

Likvidnostno tveganje predstavlja eno večjih tveganj, opredelimo pa ga kot tveganje, da lizing hiša v določenem trenutku ne bo razpolagala z zadostnimi denarnimi sredstvi za normalne potrebe poslovanja. Zato je potrebno paziti na pravilno razmerje med višino obveznosti do virov sredstev ter višino naložbe, saj je prevelika izpostavljenost do posameznega posla oziroma komitenta lahko tudi usodna, če lizingojemalec ni zmožen več poravnati svojih pogodbениh obveznosti (Saunders, 2000, str. 358).

Lizing hiša mora redno izvajati politiko upravljanja z likvidnostjo, ki obsega načrtovanje pričakovanih in morebitnih denarnih odtokov, zadostnih denarnih pritokov, redno spremljanje likvidnosti, sprejemanje ustreznih ukrepov za preprečitev in odpravo vzrokov nelikvidnosti. Za učinkovito upravljanje in nadzor likvidnostnega tveganja imajo lizing hiše razvite ustrezne nadzorne postopke in informacijski sistem. Oblikujejo pa tudi ustrezne likvidnostne rezerve, ki jim omogočajo dnevno izpolnjevanje vseh obveznosti (Letno poročilo 2006 Skupina Hypo Leasing Slovenija, 2007, str. 26).

2.2.2. Tveganje spremembe obrestne mere

Ena pglavitnih značilnosti bilance lizingodajalca je neusklajena ročnost njenih virov in sredstev. Zaradi te značilnosti je lizing hiša izpostavljena tveganju spremembe obrestne mere, ki predstavlja tveganje zmanjšanja zaslužka lizing hiše zaradi izpostavljenosti neugodnim spremembam obrestne mere oziroma tveganje, da bodo stroški virov narasli nad donos, ki ga prinašajo naložbe iz naslova teh virov.

Na pasivni strani bilance stanja lizing hiše so posojila, vezana na 3-mesečni EURIBOR ali 3-mesečni LIBOR, na aktivni strani bilance pa se tveganje rasti EURIBOR-ja ali LIBOR-ja izravna oziroma znižuje s tem, da je večina lizing pogodb vezana na enega od teh dveh indeksov. To pomeni, da strošku refinanciranja usklajeno sledijo prihodki. Na ta način se lizing hiše zavarujejo oziroma se izognejo potencialnim izgubam zaradi neugodnih sprememb obrestnih mer (Letno poročilo 2006 Skupina Hypo Leasing Slovenija, 2007, str. 26).

2.2.3. Valutno tveganje

Valutno tveganje opredelimo kot tveganje izgube, ki jo lizing hiša lahko utрпи zaradi spreminjanja tečajev tujih valut, te pa v različnih oblikah izkazuje v aktivnih in pasivnih postavkah svoje bilance stanja. Na gibanje tečajev ima velik vpliv monetarna

regulativa v neki državi, realnost finančnega in kapitalskega trga ter predvsem specifičnost gibanja tečaja denarne enote države.

Valutno tveganje izvira iz dveh dejavnikov. V prvi vrsti je to neusklajenost med sredstvi in obveznostmi do virov sredstev v posameznih tujih valutah ter neusklajenost denarnih tokov v tujih valutah. Do leta 2007 je v lizing hišah obstajalo valutno tveganje samo v primeru lizing pogodb v tolarjih, ki niso bile vezane na eno od tujih valut, od uvedbe Evra pa obstaja valutno tveganje samo za lizing pogodbe vezane na CHF. V lizing hišah obvladujejo valutno tveganje tako, da izravnajo valuto črpanja posojila na strani virov s terjatvami do strank na strani sredstev. Če pride do neuravnoveženosti valut na strani sredstev in virov, se odpre valutno tveganje. Lizing hiše mesečno spremljajo stanja različnih valut in jih mesečno izravnajo, da se ne bi izpostavile tveganju rasti deviznih tečajev (Letno poročilo 2006 Skupina Hypo Leasing Slovenija, 2007, str. 25).

2.2.4. Tveganje ostanka vrednosti

Lizing hiše se pri trženju najema osnovnih sredstev (operativnega lizinga) srečujejo z obliko tveganja, ki za finančne ustanove ni običajna. Tveganje je odvisno od makroekonomskega okolja in ekonomske zastarelosti najetega osnovnega sredstva (predmeta lizinga). Lizing hiša trži najem (operativni lizing), pri katerem se vrednost osnovnega sredstva (predmeta lizinga), danega v najem, izkazuje in meri med naložbenimi nepremičninami. Pri odprodaji naložbenih nepremičnin (do 2005: stalnega sredstva) lahko pride zaradi nihanja oziroma padanja tržnih cen do izgube ob prodaji.

Trgi vozil, premičnin in nepremičnin so v Sloveniji že tako razviti, da lahko s spremljanjem makroekonomskega razvoja, načrtovanjem, analiziranjem odmikov od načrta in seveda spremljanjem trgov v evropski skupnosti lizing hiše dosežejo dovolj verjetno oceno tveganja. Z analizo več dejavnikov predlagajo ustrezne popravke (rezervacije), ki zmanjšujejo tovrstno tveganje (Letno poročilo 2006 Skupina Hypo Leasing Slovenija, 2007, str. 26).

4. UPRAVLJANJE S KREDITNIM TVEGANJEM V PODJETJU HYPO LEASING D.O.O.

Izoblikovana politika aktivnega upravljanja s kreditnim tveganjem je za lizing hišo izredno pomembna. Ta naj bi zajemala sprotno spremljanje odprtih terjatev lizingojemalca, ugodnosti v primeru predplačila, zamudne obresti ter politiko izterjave terjatev. Pri tem je potrebno poudariti, da prestroga politika upravljanja s kreditnim tveganjem zmanjšuje konkurenčnost lizing hiše, saj lahko ta zaradi nje izgubi določen del strank. Po drugi strani pa preveč sproščena politika zvišuje stopnjo kreditnega tveganja (Harrington, 1993, str. 112). Predpogoj izoblikovanja in izvajanja politike upravljanja s kreditnim tveganjem je merjenje kreditnega tveganja, ki sem ga predstavila v prejšnjem poglavju.

Ključne komponente upravljanja s kreditnim tveganjem v podjetju Hypo Leasing d.o.o. so ocena bonitete potencialnega lizingojemalca, spremljanje plačevanja obrokov lizinga ter nenazadnje določitev ustreznega zavarovanja.

4.1. Ocenjevanje bonitete in kreditne sposobnosti potencialnega lizingojemalca

4.1.1. Boniteta podjetja

Ožje opredelitve enačijo boniteto podjetja s plačilno zanesljivostjo, z njegovo plačilno in/ali kreditno sposobnostjo. Poudarja posamezne lastnosti podjetja, med njimi še posebno likvidnost njegovih sredstev, finančno varnost, donosnost, vse z namenom zmanjševanja kreditnega tveganja. V današnjem času se boniteto podjetja definira kot informacijo o finančnem in premoženjskem stanju podjetja, prav tako nam veliko pove o uspešnosti poslovanja podjetja (Knez – Riedl, 2000, str. 19).

Za sodobno presojanje bonitete je značilen sistemski pristop, pri katerem se računovodsko-finančna analiza podjetja in panoge dopolnjuje z drugimi analizami. Postopek ugotavljanja bonitete lizingojemalca poteka v podjetju Hypo Leasing d.o.o. po natanko opredeljenem zaporedju opravil, ki jih je možno sistematično prikazati in spremljati ter računalniško podpreti. Boniteta lizingojemalca kot pravne osebe se preverja s podrobnimi analizami bilance stanja, izkaza poslovnega izida in izkaza finančnih tokov ter z drugimi podatki o poslovanju lizingojemalca. Če gre za fizično osebo, pa se preverja njeno premoženjsko oziroma dohodkovno stanje.

Hypo Leasing d.o.o. pred sklenitvijo lizing pogodbe od lizingojemalca zahteva določeno dokumentacijo, saj le na tej podlagi lahko analizira njegovo boniteto. Preverba bonitete je pri lizing poslu ključnega pomena, saj se na ta način ugotovi finančno sposobnost in disciplino potencialnega lizingojemalca (Porta, 2005, str. 27). Poleg zahtevane dokumentacije mora lizingojemalec izpolniti tudi vprašalnik za pridobitev financiranja, ki podjetju Hypo Leasing d.o.o. omogoča pridobitev potrebnih informacij o lizingojemalcu. Vsebina vprašalnika in potrebna dokumentacija sta odvisni od pravnoorganizacijske oblike lizingojemalca (lahko je to fizična oseba, pravna oseba ali samostojni podjetnik) in od predmeta financiranja (ali gre za financiranje premičnine ali nepremičnine). V Prilogi 1 je predstavljen primer vprašalnika za pridobitev financiranja premičnine, ko je lizingojemalec pravna oseba, v Prilogi 2 pa primer vprašalnika, ko je lizingojemalec fizična oseba, predmet financiranja pa nepremičnina. V obeh vprašalnikih je navedena tudi zahtevana dokumentacija.

Rezultat analiz je sinteza spoznanj o podjetju, o njegovem okolju, pri čemer se ugotovijo prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti ter se za podjetje oblikuje mnenje o boniteti. Od ugotovljene bonitetne ocene je odvisen znesek odobrenega financiranja, rok vrnitve sredstev, obresti in vrsta zavarovanja lizinga. Večja kreditna sposobnost pomeni možnost večje vrednosti financiranja, hitrejše vračanje ter zmanjšuje potrebo po posebnem zavarovanju lizinga. Če je lizingojemalčeva kreditna sposobnost šibka, se bo lizing hiša izognila

večjemu kreditnemu tveganju tako, da mu bo odobrila manjši znesek financiranja, prilagodila odplačilni rok ali pa mu financiranja sploh ne bo odobrila (Filipič, Markovič-Hribernik, 1998, str. 136).

Merila kreditne sposobnosti se razlikujejo tudi glede na raven doseženega poslovnega sodelovanja. Ni vseeno, ali se kot potencialni lizingojemalec pojavlja stalna stranka, ki ga lizing hiša pozna in spremlja, ali novo podjetje oziroma lizingojemalec, ki ga je treba vsestransko spoznati.

4.1.2. Količinski in kakovostni dejavniki podjetja kot osnova presojanja bonitete

Presojanje bonitete v podjetju Hypo Leasing d.o.o. temelji na količinskih in kakovostnih dejavnikih lizingojemalca in tako zadovoljuje potrebe po celoviti presoji bonitete. Obsega tako analizo podjetja kot tudi analizo panoge.

Količinski (kvantitativni) dejavniki bonitete podjetja so dejavnosti, stanja, izidi in razmerja, ki jih je možno meriti (izraziti številčno, z absolutnimi in relativnimi števili) in zato neposredno primerjati (Knez – Riedl, 2000, str. 55). Količinski dejavniki torej odsevajo okoliščine in izide poslovanja v natančnem, merljivem smislu.

Pri določanju bonitete potencialnega lizingojemalca v podjetju Hypo Leasing d.o.o. osnovo tvorijo naslednji količinski dejavniki (Finančna analiza - interno gradivo Hypo Leasing d.o.o., 2007):

- dejavniki prihodkovnega položaja podjetja (rentabilnost, denarni tok, struktura stroškov),
- dejavniki finančnega položaja podjetja (stopnja kapitala, likvidnost, struktura obveznosti),
- dejavniki premoženjskega položaja podjetja (vezava kapitala, koeficienti obrata).

S kakovostnimi (kvalitativnimi) dejavniki se opredeljujejo »mehke prvine«, pri katerih je merjenje količin omejeno, pogosto tudi ni smiselno. Obravnavajo se opisno. Ti dejavniki ne le da učinkujejo na boniteto podjetja, temveč se njihov vpliv čedalje bolj upošteva pri njeni presoji (Knez – Riedl, 2000, str. 54). Podjetje Hypo Leasing d.o.o. pri presojanju bonitete lizingojemalca upošteva naslednje kvalitativne dejavnike: vodstvo podjetja, kvaliteto računovodstva, stanje na trgu, zmogljivosti podjetja (oprema in zaposleni) ter dosedANJI poslovni odnos lizingojemalca do podjetja Hypo Leasing d.o.o..

Količinski in kakovostni dejavniki podjetja se prepletajo in so med seboj povezani. Vpliv se lahko dokončno določi šele po primerjavi obeh vrst dejavnikov, primerjavi s panogo in drugimi podjetji ter s primerjavo v času.

4.1.3. Bilančni rating (bonitetni razred)

Ključni rezultat ocenjevanja bonitete je uvrstitev lizingojemalca v bonitetni razred oziroma določitev bilančnega ratinga. Ta je odvisen od obsega poslovanja, referenčne panoge, deželnega rizika ter šestih kazalnikov ratinga. Bilančni rating predstavlja smernico za vrednotenje tveganja ter skladno s tem določitev primerne obrestne mere oziroma cene morebitnega financiranja (Finančna analiza - interno gradivo Hypo Leasing d.o.o., 2007).

Hypo Leasing d.o.o. pri razvrščanju lizingojemalcev v bonitetne razrede oziroma ratinge uporablja bonitetno lestvico, ki je predstavljena v Tabeli 3.

Tabela 3: Bonitetna lestvica podjetja Hypo Leasing d.o.o.

	RATING	VERJETNOST NEPLAČILA
Najboljša boniteta	1A	0,000 %
Najboljša boniteta	1B	0,014 %
Najboljša boniteta	1C	0,028 %
Najboljša boniteta	1D	0,042 %
Najboljša boniteta	1E	0,056 %
Izvrstna boniteta	2A	0,070 %
Izvrstna boniteta	2B	0,105 %
Zelo dobra boniteta	2C	0,158 %
Zelo dobra boniteta	2D	0,236 %
Zelo dobra boniteta	2E	0,354 %
Dobra boniteta	3A	0,532 %
Dobra boniteta	3B	0,797 %
Dobra do srednje dobra boniteta	3C	1,196 %
Srednje dobra boniteta	3D	1,800 %
Sprejemljiva boniteta	3E	2,700 %
Nezadovoljiva boniteta	4A	4,050 %
Nezadovoljiva boniteta	4B	6,075 %
Watch list	4C	9,113 %
Watch list	4D	13,669 %
Watch list	4E	20,503 %
90 dni zamude	5A	100,00 %
1. vrednostni popravek	5B	100,00 %
Odlog plačila obresti	5C	100,00 %
Nesolventnost	5D	100,00 %
Vrednostni popravek terjatev	5E	100,00 %

Vir: Finančna analiza – interno gradivo Hypo Leasing d.o.o., 2007

4.1.4. Kazalniki ratinga

Kazalniki ratinga so finančni kazalniki, od katerih je odvisen bilančni rating podjetja oziroma uvrstitev podjetja v ustrezeni bonitetni razred. Kazalniki bodisi zmanjšujejo ali pa povečujejo kreditno tveganje. Vrednosti kazalnikov so podane v bilančnem poročilu, prav tako pa je

grafično prikazan njihov vpliv na kreditno tveganje. Ti kazalniki so (Finančna analiza - interno gradivo Hypo Leasing d.o.o., 2007):

- delež kapitala v sredstvih – stopnja finančne varnosti: kazalnik kaže delež lastniškega kapitala v celotni pasivi. Višji kot je delež lastniškega kapitala v pasivi, manj je podjetje podvrženo potencialnim poslovnim tveganjem. Ponder kazalnika pri izračunu bilančnega ratinga znaša 35 %;
- pokritost obresti: vrednost tega kazalnika izkazuje sposobnost poravnavanja stroškov obresti iz razpoložljivega vira kot je bruto dobiček. Kazalnik pod vrednostjo 1 kaže na to, da podjetje iz svojega tekočega poslovanja ne more ustvariti zadostne akumulacije za pokritje svojih stroškov financiranja. Višji kot je omenjeni kazalnik, boljši je rating podjetja. Ponder kazalnika pri izračunu ratinga pa je 20 %;
- obrat obveznosti do dobaviteljev: vezava je izračunana v mesecih in kaže koliko časa so te obveznosti vezane glede na realizacijo. Kazalnik kaže v kolikšnem času podjetje poravnava svoje obveznosti iz poslovanja. Če gre za kratkoročno vezavo pomeni, da podjetje poravnava svoje obveznosti hitro in uporablja diskonte, kar ima pozitiven vpliv na rating. Ponder kazalnika pri izračunu ratinga je 15 %;
- likvidnost: kazalnik kaže delež najbolj likvidnih sredstev v kratkoročnih sredstvih. Uporablja se za izračun kratkoročne plačilne sposobnosti podjetja, saj pokaže, ali podjetje ustvarja finančne rezerve ali investira svoja celotna likvidnostna sredstva v proces realizacije. Ponder kazalnika pri izračunu ratinga je 10 %. Višji kazalnik nakazuje na več denarnih sredstev, kar pozitivno vpliva na rating;
- sposobnost servisiranja dolgov: kazalnik predstavlja obseg dolga do denarnega toka oziroma kaže dobo razdolžitve v letih glede na obstoječo zadolženost in akumulacijo. Doba razdolžitve do 2,5 let je zelo dobra, medtem ko je nad 15 let izredno slaba. Ponder kazalnika pri izračunu ratinga znaša 10 %;
- donosnost prihodkov: kazalnik donosnosti prihodkov pove, kakšno operativno maržo ustvarja podjetje na neto prihodke. Ponder kazalnika pri izračunu ratinga podjetja znaša 10 %.

4.1.5. Bonitetno poročilo

V sklopu ocenjevanja bonitete potencialnega lizingojemalca podjetje Hypo Leasing d.o.o. izdeluje dve vrsti bonitetnih poročil. Vrsta bonitetnega poročila je odvisna od skupnega obliga lizingojemalca, ki predstavlja skupno obveznost lizingojemalca do podjetja Hypo Leasing d.o.o., vključno z morebitnimi že obstoječimi financiranj. V kolikor obliko lizingojemalca ne presega 200.000 EUR referent samostojno izdela bilančno poročilo oziroma bilančni rating,

kadar obliko lizingojemalca presega omenjeno mejno vrednost, pa bonitetna služba izdela obsežnejše bonitetno poročilo, ki vsebuje bilančne podatke, kakovostne dejavnike ter bonitetno mnenje. Primer bonitetnega poročila, ki ga samostojno izdela referent je predstavljen v Prilogi 3.

Bilančno poročilo vsebuje bilanco stanja in izkaz poslovnega izida za zadnja tri leta poslovanja podjetja, iz katerih je razvidna struktura bilančnih postavk in indeks sprememb. Sestavni del je tudi analiza denarnega toka, ki prikazuje njegovo višino in strukturo. Podani so kazalniki poslovanja (kategorije izida, kazalniki donosnosti, kazalniki financiranja ter kazalniki obračanja in plačilne sposobnosti) in kazalniki ratinga. Bistvena sestavina bilančnega poročila pa je potencialna dolgoročna zgornja meja zadolževanja in rating podjetja oziroma bonitetni razred, v katerega je lizingojemalec uvrščen.

4.2. Instrumenti zavarovanja kreditnega tveganja

Namen zavarovanja je predvsem dodatna spodbuda lizingojemalca, da poravna obveznosti, ko zapadejo. Gre zgolj za zmanjševanje tveganja. Lizing hiša se bo poplačala z vnovčitvijo zastavljenih sredstev le v primeru, če dolg ne bo vrnjen. Podobno kot poslovne banke se tudi lizing hiše pred kreditnim tveganjem zavarujejo s čim boljšo analizo plačilne sposobnosti lizingojemalca, posebnimi omejitvenimi določili v pogodbi o lizingu in z dodatnim zavarovanjem, čeprav je pri lizingu poslu že sam predmet lizinga glavno zavarovanje (Porta, 2005, str. 27).

Podjetje Hypo Leasing d.o.o. se poleg analize plačilne sposobnosti lizingojemalca pred neplačevanjem obveznosti po lizingu pogodbi še dodatno zavaruje. Največkrat se poslužuje zavarovanj kot so lastna udeležba lizingojemalca, poroštvo, menica, garancija povratnega odkupa, določila pogodbe o lizingu ter zavarovanje predmeta lizinga. Našteta zavarovanja bom v nadaljevanju predstavila bolj podrobno.

4.2.1. Lastna udeležba lizingojemalca

Eden izmed načinov zmanjševanja kreditnega tveganja je lastna udeležba lizingojemalca pri financiranju nakupa predmeta lizinga. Podjetje Hypo Leasing d.o.o. je le izjemoma pripravljeno financirati celotno vrednost predmeta lizinga, zato od lizingojemalca največkrat zahteva določeno soudeležbo.

Zahtevana soudeležba ponavadi znaša od 10 do 20 % nabavne vrednosti predmeta lizinga, po želji lizingojemalca pa je lahko tudi višja. Odvisna je tudi od starosti predmeta lizinga – starejši kot je predmet lizinga, večja je zahtevana soudeležba lizingojemalca. Poleg starosti predmeta Hypo Leasing d.o.o. pri določanju zahtevane soudeležbe upošteva tudi boniteto potencialnega lizingojemalca. V primeru, da je ta nekoliko slabša, zahteva višjo lastno udeležbo lizingojemalca, saj s tem zmanjša kreditno tveganje.

Znesek lastne udeležbe oziroma pologa je lizingojemalec dolžan poravnati na dan podpisa lizing pogodbe, kar je v pogodbi tudi navedeno. Kreditno tveganje se znižuje s povečevanjem višine lastne udeležbe lizingojemalca, saj se razlika med sedanjo vrednostjo še nezapadlih lizing obrokov in vrednostjo predmeta lizinga zmanjšuje ali je celo negativna, kar za lizingodajalca pomeni, da tveganja praktično ni. Vendar pa se kljub visoki lastni udeležbi lizing hiša lahko odloči, da potencialnemu lizingojemalcu zaradi drugih razlogov predmeta ne bo financirala (Porta, 2005, str. 28).

4.2.2. Menica

Ko Hypo Leasing d.o.o. odobri lizingojemalcu financiranje, za zavarovanje terjatev vedno zahteva menice. Ker menica predstavlja enega od glavnih instrumentov zavarovanja terjatev, bom v nadaljevanju podrobneje predstavila njene temeljne značilnosti.

Menica je listina, izdana v predpisani obliki, s katero se izdajatelj menice zaveže, da bo plačal sam ali po njegovem nalogu tretja oseba, upravičenemu imetniku menice določeno vsoto denarja, v določenem času in v določenem kraju. Njene sestavne dele, način prenosa upnikovih pravic in način uveljavljanja teh pravic urejajo predpisi meničnega prava oziroma Zakon o menici. Pravico iz menice je mogoče uveljaviti le s pisno menico, ustne menice ne poznamo.

Menica opravlja več funkcij in sicer se lahko uporablja kot (Žiberna, 1999, str. 27):

- plačilno sredstvo, če je bila izdana zaradi plačila blaga in storitev,
- sredstvo jamčenja, če izroči dolžnik menico upniku za varnost svoje obveznosti,
- kreditno sredstvo, ki je danes najbolj pomembna funkcija menice, če se dolžniku z menico odloži plačilo za določen čas, torej do dospelosti menice.

Zapadlost (dospelost) menice ali čas plačila je bistvena menična sestavina in pomeni dan, ko mora biti menica plačana. Menice ni mogoče predložiti v plačilo pred rokom dospelosti in take menice menični dolžnik ni dolžan plačati. Dospelost, ki mora biti v menici določena točno in nedvoumno v jeziku kraja izdaje, se lahko določi na več načinov, zato razlikujemo (Žiberna, 1999, str. 90):

- menico vpoglednico (menico »na vpogled«), kot taka pa se šteje tudi menica, če dospelost ni izrecno določena;
- menico povpoglednico (»deset dni po vpogledu«);
- menico, ki zapade določen čas po izdaji (npr. »en mesec po izdaji«);
- menico, ki zapade točno določenega dne – dnevnic (koledarska menica).

V praksi obstaja več vrst menic, vendar pa se kot sredstvo jamčenja najpogosteje uporabljajo naslednje vrste menic:

a) Trasirana menica

Trasirana menica je tista menica, v kateri izdajatelj – trasant poziva tretjo osebo – trasata, naj prejme nase plačilno obveznost v menici določene menične vsote nasproti določenemu meničnemu upniku - remitentu, in to vsoto ob dospelosti upniku tudi plača. Pri nastanku trasirane menice so praviloma udeležene tri osebe. Po vsebini je trasirana menica torej nepogojno nakazilo (asignacija) in je v prometu najpogostejša.

Trasirana menica velja samo, če ima vse bistvene sestavine (Žiberna, 1999, str. 41):

- ime trasanta – izdajatelja menice, torej tistega, ki je izdal menico,
- ime trasata, to je pravne ali fizične osebe, ki jo trasant poziva, naj plača menico,
- ime remitenta (prvoprejemnik), to je pravne ali fizične osebe, kateri mora trasat plačati menično vsoto, oziroma po nalogu katere naj trasat plača menico. Remitent je tudi menični upravičenec, ker lahko zahteva na podlagi menice od trasanta plačilo meničnega zneska,
- kraj in datum izdaje,
- rok plačila, zapadlosti – dospelosti,
- brezpogojni nalog za plačilo – poziv »plačajte«,
- izraz menica, ki je že v tiskanem besedilu in je bistvena menična sestavina, ker se s tem razlikuje od drugih vrednostnih papirjev,
- menična vsota – to je vsota, ki jo je treba po menici plačati.

b) Domicilirana trasirana menica

Trasirana menica (glej Sliko 2) je lahko plačljiva pri tretji osebi v trasatovem prebivališču ali v drugem kraju. Domiciliat je tako oseba, pri kateri naj bo menica plačana. Ta ni menični dolжник, temveč samo posrednik med trasatom in imetnikom menice. Domiciliat navadno plača iz kritja, ki ga je prejel od trasata: banka torej plača iz sredstev, ki jih ima pri njej trasat. Domicilna klavzula se glasi »plačljivo pri...«. Ta klavzula zavezuje imetnika menice, da jo ob dospelosti predloži v plačilo v določenem kraju (Žiberna, 1999, str. 51).

Slika 2: Izpolnjena domicilirana trasirana menica

LJUBLJANA, 19.2.2008 (kraj in datum izdaje)

xxx, xx EUR (znesek z besedilo)

OB VPOGLEDU (dospelost plačila)

PLAČAJTE ZA TO EDINO MENICO

PO NALOGU (ime remitenta) HYPO LEASING d.o.o. ZNESEK

znesek (znesek z besedo)

VREDNOST PREJETA V BLAGU IN GA POLOŽITE NA RAČUN BREZ OBVESTIL A

OBVESTITE LIZINGOJEMALEC (naziv računov)

PLAČLJIVO PRI BANKA LIZINGOJEMALCA ŽIG IN PODPIS LIZINGOJEMALCA (+ ŠTEVILKA TRR) (trasant)

Vir: lastni prikaz

- naslov družbe, ki odobrava posojilo ali lizing,
- podatki o dolžniku z izjavo, da izroča upniku bianko akcept kot kritje za odobreno posojilo ali lizing in z zavezo, da bo posojilo ali lizing redno odplačeval, tako kot se je zavezal s pogodbo,
- izjava in pooblastilo dolžnika upniku, da lahko bianko akcept tudi brez prejšnjega obvestila izpolni v vseh neizpolnjenih delih za znesek njegovih terjatev do dolžnika, pri tem se dolžnik tudi pisno odreka vsem ugovorom proti tako izpolnjeni bianko menici in se zavezuje menico plačati, ko dospe;
- dolžnik izjavi, da upniku ni treba menice protestirati in ne bo ugovarjal zaradi protestiranja,
- izjava dolžnika upniku, da mu prepušča odločitev zaradi meničnopravnega uveljavljanja menice proti njemu in da se v naprej odreka ugovorom proti morebitnemu meničnemu plačilnemu nalogu;
- izjava več podpisnikov menice, to je porokov, da veljajo zanje vse obveznosti iz podpisane menice in da se izrecno odrekajo ugovorom.

Priloga 4 prikazuje vsebino menične izjave fizične osebe, ki podjetju Hypo Leasing d.o.o. za zavarovanje terjatev izroča 3 izpolnjene menice.

Hypo Leasing d.o.o. kot instrument zavarovanja terjatev najpogosteje uporablja bianko menice, vendar le takrat, ko je lizingojemalec pravna oseba. Za lizing pogodbo, kjer je lizingojemalec fizična oseba, namreč veljajo določbe Zakona o potrošniških kreditih. Te pa prepovedujejo zavarovanje plačil, ki lizingojemalca zavezuje k izdaji ali sprejemu bianko menice ali čeka ali drugega plačilnega instrumenta, ki ima po svoji naravi podobne učinke. Zato se v podjetju Hypo Leasing d.o.o. takrat, ko je lizingojemalec fizična oseba, kot instrument zavarovanja terjatev uporablja izpolnjena domicilirana trasirana menica, kjer kot domiciliat nastopa banka, pri kateri ima lizingojemalec odprt svoj transakcijski račun.

4.2.3. Poroštvo

S poroštveno izjavo se porok zaveže, da bo namesto lizingojemalca izpolnil veljavno in zapadlo obveznost lizingojemalca do lizing hiše, v kolikor lizingojemalec tega ob zapadlosti ne bo storil. Na ta način si Hypo Leasing d.o.o. pridobi dva dolžnika (glavnega dolžnika in poroka) ter s tem zmanjša tveganje za neplačilo terjatve. Ta oblika zmanjševanja kreditnega tveganja je v praksi velikokrat prisotna. Učinkovitost poroštva pa je seveda odvisna od plačilne sposobnosti poroka.

Poroštvena izjava, sklenjena med podjetjem Hypo Leasing d.o.o. in porokom, mora biti sklenjena v pisni obliki. Porok je lahko vsaka pravna ter fizična oseba, ki ima popolno poslovno sposobnost, Hypo Leasing d.o.o. pa lahko svojo terjatev zavaruje tudi z več kot enim porokom.

Poznamo dve obliki poroštva in sicer subsidiarno in solidarno poroštvo. Glavna razlika med tema dvema oblikama je čas nastanka porokove obveznosti za poravnavo dolga do upnika. Za subsidiarno poroštvo je značilno, da mora upnik najprej zahtevati izpolnitev obveznosti od glavnega dolžnika, šele ko ta svoje obveznosti ne izpolni, lahko upnik zahteva izpolnitev le-te od poroka. Pri solidarnem poroštvu pa lahko upnik za poravnavo zapadle terjatve terja tako glavnega dolžnika kot tudi poroka. V tem primeru je torej porok dolžan plačati obveznost do upnika takoj po njeni zapadlosti (Ramuta, 2004, str. 33). Pri poroštvu, ki se ga poslužuje Hypo Leasing d.o.o., gre za subsidiarno poroštvo, saj ta prvotno zahteva izpolnitev obveznosti od lizingojemalca.

V razmerju do drugih realnih zavarovanj je poroštvo subsidiarne narave. To pomeni, da Hypo Leasing d.o.o. v primeru, ko ima svojo terjatev poleg poroštva zavarovano tudi z drugimi vrstami zavarovanja, lahko poroka terja samo za toliko, kolikor druga zavarovanja ne zadoščajo za poplačilo obveznosti. Porok je torej v tem primeru prost svoje obveznosti za toliko, kolikor dolga lahko lizing hiša poplača iz naslova drugega hkratnega zavarovanja.

V primeru stečaja lizingojemalca je porok dolžan na osnovi poroštvne izjave svojo obveznost do lizing hiše kljub stečaju glavnega dolžnika izpolniti v celoti. Stečaj glavnega dolžnika bremeni torej poroka in ne upnika (Ramuta, 2004, str. 33).

4.2.4. Garancija povratnega odkupa

Pri povratnem odkupu gre za obvezo dobavitelja predmeta lizinga, da bo v primeru, da Hypo Leasing d.o.o. predmet lizinga odvzame lizingojemalcu, ta predmet odkupil po vnaprej dogovorjenih pogojih.

Če lizingojemalec tudi po odvzemu ne poravna svojih zapadlih obveznosti, lizing hiša proda predmet lizinga na trgu. Ker pa lizing hiša ni prodajalec in ji prodaja samo povečuje obseg dela, se največkrat dogovori s prvotnim prodajalcem tega predmeta, da ga odkupi nazaj. Cena, po kateri ga odkupi, je dogovorjena že ob prodaji oziroma sklenitvi pogodbe o lizingu in je največkrat določena s preostankom vrednosti predmeta v skladu z odplačilnim načrtom v pogodbi o lizingu. V slovenski praksi velja, da se o višini morebitnega povratnega odkupa dogovorita dobavitelj (prodajalec) in lizing hiša že ob sklepanju pogodbe o povratnem odkupu (Porta, 2005, str. 29).

4.2.5. Določila pogodbe o lizingu

V smislu zavarovanja kreditnega tveganja so za Hypo Leasing d.o.o. pomembna predvsem pogodbeni določila v zvezi s plačilnimi obveznostmi lizingojemalca in določila o odstopu lizing hiše od pogodbe.

Med določili, ki se nanašajo na plačilno obveznost lizingojemalca, je pomembno predvsem določilo o zamudnih obrestih, ki jih je lizingojemalec skladno s 379. členom

Obligacijskega zakonika dolžan plačati lizing hiši v primeru plačilne zamude. Zamudne obresti pa so prav gotovo dejavnik, ki lizingojemalca nekoliko vzpodbuja k rednemu plačevanju pogodbenih obveznosti, s tem pa tudi zmanjšujejo kreditno tveganje.

Hypo Leasing d.o.o. ima pravico odstopiti od lizing pogodbe, če se izkaže, da je lizingojemalec posredoval napačne podatke o svojih gospodarskih oziroma premoženjskih razmerah ali da je zamolčal dejstva in okoliščine, ki bi povzročile, da lizing hiša ne bi sklenila pogodbe, če bi zanje vedela. Prav tako lahko odstopi od pogodbe v primeru, da se bistveno poslabša gospodarski položaj lizingojemalca, tako da je ogroženo redno plačevanje pogodbenih obveznosti (blokada bančnega računa, sprožitev postopka za prisilno poravnavo ali stečaj, uvedba izvršilnega postopka itd.).

4.2.6. Zavarovanje predmeta lizinga

Ker pri lizingu sam predmet financiranja predstavlja najpomembnejše zavarovanje pred kreditnim tveganjem, je zelo pomembno, da je predmet lizinga ustrezno zavarovan. Pogodba o lizingu tako vsebuje tudi določilo glede vrste zavarovanja predmeta lizinga, ki ga Hypo Leasing d.o.o. zahteva.

V primeru, da je predmet lizinga vozilo, mora lizingojemalec skleniti pri zavarovalnici, ki jo sam izbere, obvezno (AO) zavarovanje in kasko zavarovanje brez odbitne franšize oziroma z največ 2 % odbitno franšizo, zavarovanje pa mora vsebovati tudi kritje v primeru kraje. Če je predmet lizinga oprema, jo mora lizingojemalec zavarovati za polno vrednost proti strojelomu ali požaru. Nepremičnino je potrebno zavarovati za primer požara in potresa. Predmet lizinga mora biti zavarovan v celotnem obdobju trajanja lizing pogodbe, lizingojemalec pa mora kopije zavarovalnih polic, kot dokazilo o sklenjenem zavarovanju, dostaviti podjetju Hypo Leasing d.o.o. ob sklenitvi lizing pogodbe in ob vsakem podaljšanju zavarovanja.

Ker je Hypo Leasing d.o.o. pravni lastnik predmeta lizinga, je pomembno, da je na zavarovalnih policah naveden kot zavarovanec, medtem ko je lizingojemalec le zavarovalec in uporabnik. V kolikor je na zavarovalni polici lizingojemalec naveden kot zavarovalec in zavarovanec istočasno, pa Hypo Leasing d.o.o. od zavarovalnice zahteva vinkulacijsko potrdilo.

Potrdilo o vinkulaciji je pisni dokument, ki vsebuje podatke o zavarovalni polici na katero se nanaša (številka zavarovalne police, veljavnost zavarovanja), navedbo zavarovanca, podatke o predmetu zavarovanja in zavarovalni vsoti predmeta. Bistvena sestavina vinkulacijskega potrdila pa je navedba vinkulanta oziroma lizing hiše v korist katere je zavarovanje vinkulirano in vinkulirani znesek, ki je znesek lizingojemalčevih celotnih obveznosti do lizing hiše na dan izdaje vinkulacijskega potrdila. Nekatere zavarovalnice na vinkulacijsko potrdilo navedejo tudi številko lizing pogodbe in datum sklenitve le-te. Primer vinkulacijskega potrdila je prikazan v Prilogi 5.

Če je zavarovanje vinkulirano v korist podjetja Hypo Leasing d.o.o., oziroma kadar je lizing hiša zavarovanec, to pomeni, da je upravičenec do odškodnine v primeru škodnega dogodka lizing hiša. Ko lizingojemalec prijavi škodni dogodek pri zavarovalnici, potrebuje izjavo lizing hiše, da priznana odškodnino zavarovalnica lahko nakaže na njegov transakcijski račun oziroma izvajalcu popravila. To izjavo lizingojemalec prejme le v primeru, da ima poravnane vse zapadle obveznosti po lizing pogodbi, v nasprotnem primeru pa zavarovalnica odškodnino nakaže lizing hiši, ta pa jo zadrži v višini neporavnanih zapadlih terjatev do lizingojemalca.

Zavarovanje predmeta lizinga, ki je vinkulirano v korist podjetja Hypo Leasing d.o.o., tako ni pomembno samo iz vidika zavarovanja predmeta lizinga pred uničenjem ali krajo, za lizing hišo predstavlja namreč še dodatno zavarovanje terjatev, ki se ga ta lahko posluži v primeru škodnega dogodka.

5. IZTERJAVA TERJATEV V PODJETJU HYPO LEASING D.O.O.

V Sloveniji je plačilna nedisciplina pereč problem, ki tare veliko podjetij, med njimi tudi Hypo Leasing d.o.o.. Ta ima na razpolago kar nekaj različnih možnosti, kako izterjati dospele terjatve, od najbolj blagega opominjanja pa vse do izterjave preko sodišča. Seveda pa se posamezne poti izterjave po svoji učinkovitosti in uspešnosti lahko zelo razlikujejo. Učinkovitost posameznega načina je odvisna od angažiranosti lizing hiše, njene iznajdljivosti, znanja, lizingojemalca in njegove pripravljenosti za sodelovanje, vrste terjatve, zavarovanja, poslovnega okolja, itd.

Izbrani način izterjave je odvisen od stopnje prekoračitve plačilnega roka (ali gre za krajšo prekoračitev ali za dolgotrajno zamudo plačila), višine zapadle terjatve in preteklih izkušenj z lizingojemalcem. Podjetje Hypo Leasing d.o.o. mora biti pri izbiri načina izterjave pozorno tudi na posledice, ki jih bo ta prinesla. Upoštevati mora želje in možnosti nadaljnjega poslovanja z lizingojemalcem, saj nepravilna izbira načina izterjave lahko povzroči prekinitev poslovnega sodelovanja. Pri izterjavi mora torej doseči trdnost in nepopustljivost, vendar pa mora ostati vljudno, da lizingojemalcev ne odvrne od morebitnih novih poslov.

5.1. Načini izterjave

Za lizing hišo je zelo pomembno, da ima izdelano politiko izterjave zapadlih terjatev, kar pomeni, da določi postopke, ki jih bo izvajala v primeru neplačevanja zapadlih pogodbenih obveznosti lizingojemalca. Postopki oziroma faze izterjave zapadlih terjatev, ki se jih Hypo Leasing d.o.o. najpogosteje poslužuje, so:

- pisno opominjanje,
- telefonska izterjava,
- unovčenje menice,
- zahtevek za vrnitev predmeta lizing pogodbe,
- izterjava pred odstopom od pogodbe, ki jo izvajajo zunanji izvajalci izterjave.

5.1.1. Pisno opominjanje

Pisni opomin je prvi izmed načinov, ki se jih Hypo Leasing d.o.o. poslužuje pri izterjavi. Kot začetni korak izterjave mora biti opomin vljuden in nevsiljiv. Mnogi dolžniki se odzovejo na dopis in poravnajo svoje obveznosti, kar v lizing hiši zmanjša število potrebnih telefonskih klicev in hkrati prihrani mnogo časa, ki bi se ga namenilo telefonski izterjavi. V primeru neodzivanja dolžnika na poziv k plačilu, je pisni opomin zadosten razlog, da Hypo Leasing d.o.o. z dolžnikom vzpostavi naknaden telefonski stik.

Pisni opomin pa ni le neformalno opozorilo na neizpolnjeno obveznost, saj je poslane opomine mogoče uporabiti v morebitnem kasnejšem postopku pred sodiščem v dokazne namene. Opomin vsebuje vse bistvene podatke o terjatvi, na katero se nanaša (številka lizing pogodbe, zaporedna številka obroka, znesek, datum zapadlosti). Podpisan je s strani odgovorne osebe, navedena pa je tudi kontaktna oseba, da v primeru nestrinjanja ali vprašanj lizingojemalca v zvezi z dolgom ali kakšno drugo vsebino opomina, ta ve, katera oseba mu bo lahko posredovala želene informacije.

Hypo Leasing d.o.o. mora opomine ponavadi pošiljati večkrat, zato si opomini tudi vsebinsko sledijo in se nadgrajujejo. Prvi opomin ima vljudnostno vsebino, saj z njim lizing hiša lizingojemalca opozori na njegov dolg po lizing pogodbi in ga prosi naj znesek dolga čim prej poravna. V drugem opominu stopnjuje ostrino besedila in opozori dolžnika, da bo, v kolikor svoje obveznosti ne bo poravnal takoj, prisiljena unovčiti predložene instrumente zavarovanja terjatev. Hkrati z izdajo drugega opomina se prične izvajati telefonska izterjava. Tretji opomin je zadnji opomin pred razvezo pogodbe. Nakazuje na resnost položaja lizingojemalca, ki je nastal zaradi neplačevanja lizing obrokov ter namero lizing hiše, da bo uporabila ustrezne postopke za poplačilo terjatev (Rems, 1999, str. 58).

5.1.2. Telefonska izterjava

Če lizing hiša želi, da bo izterjava dolgov učinkovita, je izrednega pomena, da so opomini in dopisi dolžnikom podkrepljeni s telefonskimi klici, zato bi lahko telefonsko izterjavo imenovali tudi telefonska podpora izterjave dolga (Rems, 1999, str. 63).

Tega se v podjetju Hypo Leasing d.o.o. dobro zavedajo, zato je telefonska izterjava tudi prva, ki se je za izterjavo zadolženi delavci poslužijo. Rezultati izterjave so v precejšnji meri odvisni od znanja in priprav delavcev na izterjavo. Za te delavce je pomembno, da poznajo podjetje dolžnika, da imajo podrobne informacije o višini vseh zapadlih neplačanih terjatev, datumu njihove zapadlosti, da poznajo vsebino opominov in dopisov, ki so že bili poslani dolžniku, saj to vpliva tudi na telefonski nastop, da si pripravijo scenarije za možne pogovore ter da si pripravijo odgovore na najpogostejše ugovore.

Vsak, ki izvaja telefonsko izterjavo, si mora beležiti osnovne podatke o vseh telefonskih pogovorih in zaključke pogovorov. Med samim telefonskim pogovorom je potrebno

zabeležiti poleg imena in priimka osebe s katero je bil kontakt vzpostavljen vse podrobnosti, pripombe, obljube dolžnika, kar predstavlja osnovo za morebitne prihodnje pogovore z dolžnikom (Rems, 1999, str. 63).

5.1.3. Unovčenje menice

Pri izterjavi terjatev se lizing hiše poslužujejo tudi neposrednega unovčenja menice, ki je bila ob podpisu lizing pogodbe prejeta kot instrument zavarovanja terjatev. Menica je unovčljiva pri banki, pri kateri ima lizingojemalec odprt svoj transakcijski račun.

Menico Hypo Leasing d.o.o. unovči tako, da jo izpolni za dolgovani znesek po odprtih terjatvah in jo skupaj z menično izjavo (pooblastilom) ter spremnim dopisom pošlje na banko. V spremnem dopisu pojasni namen unovčitve menice (neporavnane zapadle terjatve), navede trasanta, številko njegovega transakcijskega računa, znesek menice in svoj transakcijski račun, kamor se denarna sredstva dolžnika nakažejo (Izterjava dolga - interno gradivo Hypo Leasing d.o.o., 2006).

Menica na vpogled dospe v plačilo, ko je predložena na unovčenje banki. Ob predložitvi take menice banka na menici označi datum predložitve. Po prejemu menice banka preveri naslednje pogoje, ki morajo biti izpolnjeni za unovčenje menice (Ramuta, 2004, str. 38):

- številko transakcijskega računa meničnega dolžnika,
- ali je banka pooblaščen za unovčenje menice v breme transakcijskega računa meničnega dolžnika z nalogom za plačilo in je nalog izdala oseba, pooblaščen za razpolaganje s sredstvi na računu,
- ali ima menični dolжник na transakcijskem računu kritje, potrebno za izplačilo menice.

Če so izpolnjeni vsi pogoji za unovčenje menice, jo mora banka izplačati isti dan, kot je plačilni dan, torej na dan dospelosti. Banka izplača menico, če ima dolжник na transakcijskem računu zadostno kritje za izplačilo menične obveznosti. Kot kritje se šteje pozitiven saldo na transakcijskem računu in odobrena prekoračitev pozitivnega stanja. Po izplačilu banka na menici označi, da je bila plačana in navede datum plačila ter menico pošlje podjetju Hypo Leasing d.o.o.. V primeru, da stanje na dolžnikovem računu ne zadošča za izplačilo celotnega meničnega zneska, banka menico delno unovči v višini kritja na računu. Tudi v tem primeru banka na menici navede znesek in datum plačila ter menico vrne lizing hiši. Kadar pa menični dolжник na računu nima kritja niti za delno plačilo meničnega zneska, banka zavrne unovčenje menice in jo vrne z označbo, da ni bila plačana (Ramuta, 2004, str. 38).

5.1.4. Zahtevek za vrnitev predmeta lizing pogodbe

Po posredovanem tretjem opominu se posreduje lizingojemalcu zahtevek za vrnitev predmeta lizing pogodbe, v primeru, da je predmet lizinga nepremičnina, pa zahtevek k pripravi predmeta financiranja za prevzem v posest. S tem podjetje Hypo Leasing d.o.o. lizingojemalca pozove k vrnitvi predmeta pogodbe ter izrazi namero, da bo v

nasprotnem primeru primorano pooblastiti zunanje izvajalce izterjave, ki bodo prevzeli predmet pogodbe (Izterjava dolga - interno gradivo Hypo Leasing d.o.o., 2006).

5.1.5. Izterjava pred odstopom od pogodbe – zunanji izvajalci izterjave

Če lizingojemalec kljub opozorilom in pozivom za plačilo obrokov po pogodbi oziroma pozivu za vrnitev predmeta lizinga ne poravnava obveznosti oziroma ne vrne predmeta lizinga, Hypo Leasing d.o.o. pooblasti zunanjega izvajalca za nadaljnjo izterjavo.

Družba, ki je zunanji izvajalec izterjave, dobi obvestilo o stanju dolga stranke in pooblastilo, da lahko v imenu lizing hiše terja stranko. Naloga družbe je pridobiti čim več podatkov o dolžniku – ali je spremenil naslov, telefonsko številko, ali je zamenjal dejavnost, s katerimi kupci in dobavitelji posluje in kako je s plačilnim prometom. Hkrati pa mora od stranke izterjati dolgovani znesek, skupaj z zamudnimi obrestmi. Za svojo storitev družba izstavi račun skladno s pogodbo o sodelovanju s podjetjem Hypo Leasing d.o.o.. Račun se prefakturira lizingojemalcu, za katerega je bila storitev opravljena. V času, ko izterjavo izvaja zunanja družba, se delavci podjetja Hypo Leasing d.o.o. s strankami ne smejo več pogovarjati in dogovarjati, vsaj ne brez vednosti zunanjega izvajalca izterjave. V nasprotnem primeru lahko pride do navzkrižja in neusklajenosti informacij, kar lahko stranke izkoristijo sebi v prid (Izterjava dolga - interno gradivo Hypo Leasing d.o.o., 2006).

5.2. Odvzem predmeta financiranja

5.2.1. Pooblastilo za odvzem premičnine

V kolikor družba, ki izvaja zunanjo izterjavo ugotovi, da dolžnik ni plačilno sposoben in ne bo mogel poravnati odprtih obveznosti, o tem obvesti podjetje Hypo Leasing d.o.o.. Vodstvo v tem primeru odobri razvezo oziroma odstop od pogodbe in izda pooblastilo za odvzem premičnine. Poleg samega pooblastila za odvzem se zunanjemu izvajalcu izterjave pripravi tudi fotokopija lizing pogodbe, v primeru vozila fotokopija prometnega dovoljenja, račun dobavitelja od katerega je bil predmet financiranja kupljen, fotokopija prevzemnega zapisnika in fotokopija izpolnjenega vprašalnika za pridobitev financiranja (Odvzem predmeta financiranja - interno gradivo Hypo Leasing d.o.o., 2006).

5.2.2. Odvzem premičnine

Odvzem predmeta financiranja je možen na več načinov. Eden od teh je, da lizingojemalec na podlagi zahteve za vrnitev predmeta financiranja tega vrne v dogovorjenem roku na dogovorjeni naslov sam. V nasprotnem primeru pa odvzem predmeta financiranja izvedejo pooblaščenici zunanji izterjevalci.

V primeru, da zunanji izvajalec izterjave vzame vozilo ali opremo dolžniku, se sestavi zapisnik o prevzemu premičnine in opiše morebitna opažanja in posebnosti

(vgrajena dodatna oprema v vozilo, poškodbe na vozilu in opremi). Pri vozilu je potrebno obvezno priložiti prometno dovoljenje, ključe vozila, homologacijo in, če obstaja, tudi servisno knjižico. Odvzeta vozila se hranijo v za to namenjenem prostoru toliko časa, da se dobi odgovor stranke na poziv končnega poplačila ali prodaje vozila (Odvzem predmeta financiranja - interno gradivo Hypo Leasing d.o.o., 2006).

5.2.3. Prevzem nepremičnine

Pri izdaji razveze pogodbe za nepremičnino se izda hkrati zahtevek, da se bo nepremičnina določenega dne prevzela, rok za izselitev stanovanja ali poslovnega prostora pa je ponavadi 30 dni. Pri prevzemu nepremičnine so prisotni trije – predstavnik podjetja Hypo Leasing d.o.o. in dva predstavnika zunanjega izvajalca izterjave. Vsi trije naredijo ogled nepremičnine, predstavnik lizing hiše sestavi zapisnik, ki ga podpišeta predstavnika zunanjega izvajalca izterjave kot prič. V zapisnik je potrebno zabeležiti vse potrebne in pomembne ugotovitve s kraja ogleda (datum in uro ogleda, poimensko navzočnost oseb v postopku, namen ogleda in prevzema, ugotovitve in zaključek postopka prevzema ter nadaljnje ukrepanje). Navesti je potrebno tudi morebitne pripombe in predloge prisotnih strank in prič v postopku, ter morebitno strinjanje ali nestrinjanje z zapisnikom ali samim potekom postopka. Ogled kraja in nepremičnino je potrebno tudi večkrat fotografirati in dodati slike prevzemnemu zapisniku kot prilogo.

V primeru, da dolжник ne preda ključev in nepremičnine v posest podjetju Hypo Leasing d.o.o. in na kraju prevzema predmeta financiranja sploh ni prisoten, Hypo Leasing d.o.o. zoper dolžnika vloži tožbo za dolg in pri pristojnem sodišču hkrati zahteva še nalog za izpraznitev stanovanja ali poslovnega prostora (Odvzem predmeta financiranja - interno gradivo Hypo Leasing d.o.o., 2006).

5.2.4. Kazenska odgovornost

V primeru, da dolжник predmeta financiranja ne izroči, ga skrije ali proda, Hypo Leasing d.o.o. zoper njega poda kazensko ovadbo in predlog za izvršbo z zahtevkom, da se predmet odvzame po sodni poti.

Če se pri zbiranju obvestil in informacij ugotovi, da je dolжник predmet financiranja neupravičeno odtujil ali kakorkoli zavedel ali spravil v zmoto podjetje Hypo Leasing d.o.o. (primer – financiranje predmeta, ki ne obstaja), so podani vsi elementi kaznivega dejanja, da se zoper njega poda kazenska ovadba za kaznivo dejanje goljufije na pristojno državno tožilstvo (Odvzem predmeta financiranja - interno gradivo Hypo Leasing d.o.o., 2006).

5.2.5. Varna hramba odvzetega predmeta financiranja

Hypo Leasing d.o.o. mora zagotovi ustrezno hrambo odvzetih predmetov financiranja za čas od odvzema pa do prodaje oziroma oddaje teh v najem. Kadar gre za odvzem premičnin, se

pooblašteni zunanji izterjevalci takoj po odvzemu (ali še pred njim) z lizing hišo dogovorijo, na katero lokacijo se odvzeti predmet financiranja dostavi oziroma kje se ta deponira. To pa je lahko sedež podjetja Hypo Leasing d.o.o., sedež dobavitelja, pogodbenega partnerja ali kje drugje. Pomembno je, da se zagotovi ustrezen nadzor in zavarovanje, po potrebi tudi tehnično varovanje objektov (kamere, ograje, alarmni sistem), kjer so ti predmeti deponirani. Pri odvzemu nepremičnine se na objektu zamenjajo ključavnice.

Ključni vseh odvzetih predmetov financiranja in pripadajoča dokumentacija se hranijo v oddelku izterjave. Ta oddelk vodi tudi evidenco komu in kdaj so bili ključni dani v uporabo. Po potrebi Hypo Leasing d.o.o. odvzeti predmet financiranja (predvsem nepremičnine) tudi zavaruje (požarno, potresno, protivlomno, zavarovanje opreme, izlitje vode – poplave) (Odvzem predmeta financiranja - interno gradivo Hypo Leasing d.o.o., 2006).

5.2.6. Poziv dolžniku na poplačilo terjatev in prodaja predmeta lizinga

Ko je predmet lizinga odvzet in v posesti podjetja Hypo Leasing d.o.o., se na podlagi zbranih podatkov sestavi celoten dolg lizingojemalca, ki poleg zapadlih terjatev in zamudnih obresti zajema tudi stroške zunanjega izvajalca izterjave, morebitne transportne stroške, stroške popravil in garažiranja.

Z dopisom se dolžnika pozove, da lahko predmet lizinga odkupi. Rok za izpolnitev plačila je 5-8 dni od prejema dopisa. V primeru, da dolжник predmeta lizinga ne želi oziroma ne more odkupiti, se nadaljuje postopek, kar pomeni, da Hypo Leasing d.o.o. začne predmet prodajati. Če gre za vozilo, se ga odpelje v prodajo avtomobilskemu prodajalcu, s katerim se lizing hiša dogovori za prodajo. Bolj komplicirana je prodaja opreme. Najprej se pozove dobavitelja, ki je opremo prodal, da bi jo odkupil nazaj, oziroma za pomoč pri prodaji opreme (Odvzem predmeta financiranja - interno gradivo Hypo Leasing d.o.o., 2006).

5.2.7. Obračun terjatev po prodaji predmeta lizinga

Ko se predmet lizinga proda, se zaprejo odprte obveznosti lizingojemalca do podjetja Hypo Leasing d.o.o.. Če ostane odprta še kakšna razlika, se dolžniku pošlje opomin oziroma dopis za poravnavo odprtih obveznosti. V primeru pozitivne razlike, pa se ta izplača lizingojemalcu.

5.3. Izterjava terjatev po sodni poti

Navadno je to zadnja faza izterjave neporavnanih obveznosti lizingojemalca. Hypo Leasing d.o.o. se za to pot odloči šele potem, ko izčrpa vse ostale možnosti. S tožbo se ponavadi končajo tudi vse možnosti za nadaljnje sodelovanje z lizingojemalcem, poleg tega pa ta izterjava predstavlja dodatne stroške.

5.3.1. Izvršilni naslov in verodostojna listina

Izvršilni naslov in verodostojna listina sta temeljna pojma izvršilnega prava, ki označujeta odločbe in listine, na podlagi katerih sodišče dovoli predlagano izvršbo oziroma, ki predstavljajo temelj, da lahko upnik ustrezno začne (predlaga) izvršbo zoper svojega dolžnika (Lipovec, 1996, str. 31).

Izvršilni naslovi so (Zakon o izvršbi in zavarovanju – ZIZ, 1998, 17. člen):

- izvršljiva sodna odločba in sodna poravnava,
- izvršljiv notarski zapis,
- druga izvršljiva odločba, seznam ali listina, za katero zakon oziroma ratificirana in objavljena mednarodna pogodba določa, da je izvršilni naslov.

Osnovno pravilo, da se izvršba dovoli le na podlagi izvršilnega naslova, ki je rezultat nekega predhodnega postopka, v katerem je bila ugotovljena upnikova terjatev, je prekršil že Zakon o izvršilnem postopku iz leta 1978, ko je uvedel tudi izvršbo na podlagi verodostojne listine. Predlog za izvršbo na podlagi verodostojne listine ima tudi drugačno, specifično vsebino, drugačen pa je tudi sklep o izvršbi na podlagi verodostojne listine (Volk, 2004, str. 41).

Verodostojne listine so (ZIZ, 1998, 23. člen):

- faktura (tudi obračun obresti),
- menica in ček s protestom,
- javna listina,
- izpisek iz poslovnih knjig, ki ga je overila odgovorna oseba,
- po zakonu overjena zasebna listina,
- listina, ki ima po posebnih predpisih naravo javne listine.

Hypo Leasing d.o.o. lahko prične izvršilni postopek zoper dolžnika na podlagi enega od izvršilnih naslovov ali verodostojnih listin. Vsi naštetih izvršilni naslovi in verodostojne listine so izvršljivi praviloma takrat, ko zoper njih ni možno več vložiti rednih pravnih sredstev in ko v posledici postanejo pravnomočne oziroma dokončne (Lipovec, 1996, str. 32).

5.3.2. Predlog za izvršbo

Izvršilni postopek zoper dolžnika se prične s predlogom za izvršbo, ki ga vloži Hypo Leasing d.o.o. kot upnik. Zelo pomembno je, da ima predlog za izvršbo vso z zakonom predpisano vsebino (ZIZ, 1998, 40. člen, 1. odstavek):

- navedbo upnika in dolžnika,
- priložen izvršilni naslov ali verodostojno listino,
- dolžnikovo obveznost, ki mora biti navedena tako, kot to izvira iz izvršilnega naslova,
- sredstvo in predmet izvršbe,
- druge podatke, ki so potrebni, da se izvršba lahko opravi.

Ob vložitvi predloga za izvršbo mora lizing hiša plačati tudi sodno takso po predpisih o sodnih taksah in o tem predložiti dokazilo, v nasprotnem primeru ravna sodišče s takim predlogom kot z nepopolno vlogo (Volk, 2004, str. 28).

5.3.3. Izvršilni postopek

Izvršilni postopek sestavljata dve fazi (Volk, 2004, str. 25):

- dovolilni del: ta faza se začne s predlogom za izvršbo in se konča s pravnomočnostjo sklepa o izvršbi,
- izvršilni del: ta del se praviloma začne takoj po izdaji sklepa o izvršbi in še pred njegovo pravnomočnostjo, vendar upnik ne more biti poplačan pred pravnomočnostjo. Izjema je tudi izvršba na podlagi verodostojne listine, ki se vedno opravi šele po pravnomočnosti. Ko je izvršba opravljena ali pa je iz kakršnihkoli razlogov ustavljena, je končana tudi faza oprave izvršbe in s tem tudi konec izvršilnega postopka.

5.3.4. Sredstvo in predmet izvršbe

Sredstva izvršbe so metode, s katerimi se prisilno uveljavi terjatev lizing hiše. Sodišče z različnimi izvršilnimi dejanji doseže, da je dosežen tudi namen izvršbe, torej poplačilo upnika oziroma uveljavitev nedenarne terjatve upnika. Zakon loči sredstva izvršbe glede na terjatev, ki jo upnik uveljavlja: denarno oziroma nedenarno terjatev. Upnik lahko torej izbira med v zakonu naštetimi sredstvi izvršbe:

- izvršba na denarno terjatev dolžnika,
- izvršba na premičnine,
- izvršba na terjatev, da se izročijo in dobavijo premične stvari ali da se izroči nepremičnina,
- izvršba na druge premoženjske oziroma materialne pravice,
- izvršba na delež družbenika,
- izvršba na nepremičnine.

Predmeti izvršbe pa so tista dolžnikova sredstva in pravice, po katerih seže izvršba. Ti morajo biti zelo natančno določeni, izjema je le izvršba na premične stvari, ko ni treba, da te upnik tudi našteje in opredeli (Volk, 2004, str. 43, 44).

5.3.5. Sklep o izvršbi

Z izrazom »sklep o izvršbi« zakon označuje sklep, s katerim je v celoti ali delno ugodeno predlogu za izvršbo, ter sklep, s katerim je predlog za izvršbo zavrnjen (6. točka 16. člena ZIZ). Sklep o izvršbi vsebuje vse tiste podatke, ki jih ima tudi predlog za izvršbo, sklep o izvršbi na podlagi verodostojne listine pa vsebuje še kondemnatorni (»obsodilni«) del, v katerem sodišče naloži dolžniku, da v osmih dneh (v meničnih in čekovnih sporih pa v treh dneh) po vročitvi sklepa plača terjatev skupaj z odmerjenimi stroški. Sklep mora vsebovati

tudi podroben pravni pouk: dolžnika mora poučiti o pravici do vložitve ugovora in o roku za ugovor (Volk, 2004, str. 72).

5.3.6. Izvršba

Kot sem že prej omenila, lahko Hypo Leasing d.o.o. kot upnik za izterjavo svoje denarne terjatve izbira med številnimi sredstvi izvršbe. Katero sredstvo bo izbral, pa je odvisno od obsega terjatve in od premoženja dolžnika.

- Izvršba na denarno terjatev, ki jo ima dolžnik proti nekomu drugemu, se opravi z rubežem terjatve in s prenosom terjatve na upnika. Rubež terjatve pomeni, da sodišče s sklepom o rubežu prepove dolžnikovemu dolžniku poravnati terjatev dolžniku oziroma dolžniku prepove terjatev izterjati ali kako drugače z njo razpolagati. Rubež je opravljen z dnem, ko je sklep o rubežu vročen dolžnikovemu dolžniku. S tem dnem pridobi upnik na terjatvi zastavno pravico. Dolžnikov dolžnik mora dati izjavo o tem ali pripoznava zarubljeno terjatev, v kolikšnem znesku in ali je izpolnitev te terjatve pogojena z izpolnitvijo kakšne druge obveznosti.
- Izvršba na premičnine se opravi s štirimi izvršilnimi dejanji. Stvari se zarubijo (rubež), sledi cenitev stvari, naslednja faza je prodaja stvari, nato pa se iz zneska, dobljenega s prodajo, poplača upnik.
- Izvršba na terjatev, da se izročijo in dobavijo premične stvari ali da se izroči nepremičnina, poteka s tremi izvršilnimi dejanji. Najprej pride do rubeža terjatve (da se izročijo in dobavijo premične stvari ali da se izroči nepremičnina), nato sledi prenos terjatve na upnika in nazadnje prodaja stvari (premičnine ali nepremičnine). Že iz izvršilnih dejanj je razvidno, da gre pri tej izvršbi za kombinacijo izvršbe na denarno terjatev z izvršbo na premičnine ali nepremičnine.
- V primeru izvršbe na druge premoženjske in materialne pravice gre za izvršbo na patentu, užitku ali podobni dolžnikovi pravici, ki se opravi z rubežem te pravice in z unovčenjem po določbah o prodaji premičnin. Glede na to, da se te pravice (patenti, užitek) vodijo v javnih knjigah, zastavna pravica in prepoved razpolaganja učinkujeta proti tretjim osebam šele od vpisa v javno knjigo. Na dolžnika pa učinkujeta z vročitvijo sklepa o izvršbi.
- Izvršba na delež družbenika v družbi se opravi z zaznambo sklepa o izvršbi, s katerim sodišče prepove družbeniku razpolagati z njegovim deležem. S pomočjo izvedenca se ugotovi vrednost deleža, nato sledi prodaja deleža, za katero se smiselno uporabljajo določbe o prodaji nepremičnin. Postopek se zaključi s poplačilom upnika.
- Izvršba na nepremičnine se začne z zaznambo sklepa o izvršbi v zemljiški knjigi, nato se s pomočjo izvedenca ugotovi vrednost nepremičnine, sledi prodaja nepremičnine na ustni

javni dražbi ali z neposredno pogodbo, zadnja faza pa je poplačilo upnikov po opravljenem razdelitvenem naroku. Upniki, ki za izterjavo svoje denarne terjatve predlagajo izvršbo na nepremičnine, lahko pričakujejo, da bo preteklo kar nekaj časa do trenutka, ko bodo (če sploh bodo) poplačani, saj zgoraj predstavljena štiri izvršilna dejanja predstavljajo dolg in zapleten postopek (Volk, 2004, str. 129-185).

5.4. Hypo Leasing d.o.o. kot upnik v stečajnem postopku

Hypo Leasing d.o.o. se pri svojem poslovanju srečuje tudi z dolžniki, ki daljše obdobje niso sposobni redno poravnati zapadlih obveznosti. V primeru, da se nad takšnimi dolžniki uvede stečaj, lizing hiša postane upnik v stečajnem postopku. V nadaljevanju bom zato predstavila značilnosti stečajnega postopka in postopek podjetja Hypo Leasing d.o.o. v primeru stečaja lizingojemalca.

5.4.1. Splošne značilnosti stečajnega postopka

Stečajni postopek je posebna oblika izvršilnega postopka, ki se opravi nad celotnim premoženjem dolžnika z namenom enakomernega in sočasnega poplačila vseh upnikov. Pogoj za začetek stečajnega postopka je takšno slabo finančno stanje dolžnika, da slednji v daljšem času ni sposoben plačevati dospelih obveznosti oziroma, da so njegove obveznosti večje od njegovega premoženja (je prezadolžen).

Z dnem začetka stečajnega postopka dolžnik preneha delovati. Vsa pooblastila poslovnega organa preidejo na stečajnega upravitelja, prenehajo delovna razmerja dolžnikovim zaposlenim, ugasnejo vsi dolžnikovi računi, odpre se nov račun, oblikuje se stečajna masa za poplačilo upnikov. Vsi upniki preidejo v enak pravni položaj, po stanju njihovih terjatev na dan začetka stečajnega postopka. Dolžnik preneha opravljati svojo dejavnost, njegovo poslovanje pa je omejeno na odprodajo njegovega premoženja. Med stečajnim postopkom se končajo samo tisti posli, ki jih je nujno opraviti, da se poveča ali prepreči zmanjšanje stečajne mase (Volk, 2004, str. 520).

Upniki morajo prijaviti svoje terjatve stečajnemu senatu v roku dveh mesecev od dneva, ko je bil oklic o začetku stečajnega postopka objavljen v Uradnem listu. Svoje terjatve prijavijo tudi solidarni sodolžniki in poroki dolžnika. Prijavljene terjatve se preizkušajo na naroku za preizkus terjatev, ki se ga udeležijo stečajni upravitelj in upniki. Stečajni upravitelj se mora o vsaki prijavljeni terjatvi izreči, ali jo priznava ali prereka (Volk, 2004, str. 511).

5.4.2. Organi stečajnega postopka

a) Stečajni senat

Stečajni senat sestavljajo trije sodniki, od katerih je eden predsednik senata, dva pa člana. Senat ima naslednje pristojnosti (Volk, 2004, str. 512):

- odloča o začetku stečajnega postopka,
- odloča o ugovorih stečajnega upravitelja in upnikov zoper odredbe stečajnega upravitelja,
- določa nujne posle, ki se dokončajo med stečajnim postopkom,
- potrjuje predračun stroškov stečajnega postopka in določa nagrado za delo stečajnega upravitelja,
- postavlja in odstavlja stečajnega upravitelja,
- potrjuje osnutek glavne delitve in izda sklep o glavni razdelitvi stečajne mase,
- izda sklep o koncu stečajnega postopka.

b) Stečajni upravitelj

Kot organ stečajnega postopka izvršuje predvsem pravice organov upravljanja in lastnika v skladu s potrebami stečajnega postopka, tako da ima med stečajnim postopkom številne naloge. Ažurirati mora knjigovodsko evidenco od dneva začetka stečajnega postopka in v roku 30 dni sestaviti načrt poteka stečajnega postopka, sestaviti mora komisijo za inventuro in začetno stečajno bilanco, kot dober gospodar mora skrbeti za vodenje poslov dolžnika in unovčiti dolžnikove stvari ter skrbeti za izterjavo dolžnikovih terjatev, sestavi pa tudi osnutek glavne delitve in zaključne stečajne bilance ter osnutek poznejše delitve (Volk, 2004, str. 514).

c) Upniški odbor

V stečajnem postopku se ustanovi upniški odbor za varovanje koristi vseh upnikov. Ustanovitev je praviloma obvezna, razen če je stečajna masa neznatna ali če bi to pripeljalo do znatnega povečanja stroškov stečajnega postopka. O ustanovitvi upniškega odbora odloča stečajni senat s sklepom, praviloma na prvem naroku za preskus terjatev. Upniški odbor sestavlja liho število članov, predstavlja pa ga predsednik, ki sklicuje in vodi seje ter opravlja procesna dejanja v imenu upniškega odbora (Volk, 2004, str. 515).

5.4.3. Ločitvena in izločitvena pravica

Ločitvena pravica je pravica do posebnega poplačila iz določenega premoženja, upnik pa jo lahko pridobi na več načinov:

- na podlagi pravnega posla (s pogodbo o zastavi),
- na podlagi zakona (iz določenih pogodb ima pogodbenik zastavno pravico, npr. pogodba o delu, prevozna pogodba, skladiščna pogodba, komisijaska pogodba ipd.),
- v izvršilnem postopku (ko z določenimi izvršilnimi dejanji pridobi zastavno pravico, npr. rubež premičnin, zaznamba sklepa o izvršbi v zemljiško knjigo ipd.).

Ločitveni upnik v stečajnem postopku ločitvene pravice ne izgubi, razen če jo je pridobil v izvršbi ali z zavarovanjem v zadnjih dveh mesecih pred dnem začetka stečajnega postopka. Če tisto premoženje dolžnika, na katerem ima upnik ločitveno pravico, ne zadošča za

poplačilo njegove celotne terjatve, postane ločitveni upnik »navadni« stečajni upnik.

Izločitvena pravica pa pomeni pravico zahtevati izločitev določene stvari (lahko tudi pravice), saj ta ne pripada dolžniku. Praviloma bo imel izločitveni upnik lastninsko pravico na stvari, ta pa mora nastati pred začetkom stečajnega postopka (Volk, 2004, str. 536).

5.4.4. Poplačilo upnikov

Temeljni namen stečajnega postopka je poplačilo upnikov, zato se delitev začne, ko je unovčen precejšnji del premoženja. Posebej je treba obravnavati poplačilo ločitvenih in izločitvenih upnikov.

Ločitveni upniki se poplačajo iz kupnine za stvari, na katerih so uveljavljali ločitveno pravico. Ta kupnina tvori tako imenovano posebno stečajno maso. Če kupnina ne zadostuje, se jih za razliko poplača tako kot navadne upnike. Če je bila ločitvenemu upniku terjatev ali ločitvena pravica prerekana, se iz kupnine izloči ustrezen znesek kot rezervacija.

Druge stečajne upnike se poplača iz splošne stečajne mase. Pri tem se iz nje izloči znesek, potreben za izplačilo stroškov postopka. Za poplačilo upnikov iz razdelitvene mase pripravi stečajni upravitelj osnutek za glavno delitev, ki pa ga mora potrditi stečajni senat. Na podlagi pravnomočnega sklepa o glavni razdelitvi izplača stečajni upravitelj terjatve upnikom v petnajstih dneh. Če po glavni razdelitvi pritečejo še kakšna sredstva ali če se sprostijo rezervirana sredstva, se opravi poznejša razdelitev, o kateri odloča predsednik stečajnega senata brez naroka. Ko so končana vsa opravila, izda stečajni senat sklep o zaključku stečajnega postopka (Volk, 2004, str. 548).

5.4.5. Postopek podjetja Hypo Leasing d.o.o. v primeru stečaja lizingojemalca

a) Baza podjetij v stečaju

Enkrat tedensko Hypo Leasing d.o.o. od GVIN-a, spletnega servisa, ki nudi celovit vpogled v poslovanje slovenskih podjetij, prejme bazo podjetij v stečaju. Oddelek izterjave pregleda seznam podjetij in pripravi poročilo oziroma pregled lizingojemalcev v stečajnem postopku.

b) Priprava in posredovanje lizing pogodbe

Posamezen referent pregleda poročilo o podjetjih v stečajnem postopku ter za podjetja, s katerimi je podpisal lizing pogodbo, pripravi mapo. Kopira pogodbo, pripravi plan plačil, izdela izračun za predčasni zaključek lizing pogodbe, po potrebi pa doda tudi opis posebnosti stranke ali pogodbe, ki so pomembne za stečajni postopek.

Na dan začetka stečajnega postopka (datum objave v Uradnem Listu) referent izdela izpisek odprtih terjatev z zamudnimi obrestmi ter izpisek bodoče glavnice, od katere odšteje

obresti v celoti. Izpisek skupaj z vsemi ostalimi dokumenti posreduje pravni službi. V primeru, da je stranka tožena, se o tem obvesti zunanjšega odvetnika, da ta pravočasno odstopi od tožbe, saj na dan začetka stečajnega postopka tožba ugasne (Stečaj podjetja - interno gradivo Hypo Leasing d.o.o., 2007).

c) Prijava terjatev (tudi pogojnih), izločitvene in/ali ločitvene pravice v stečajno maso

Pravnik pripravi dokumente za prijavo terjatev (tudi pogojnih), izločitvene in/ali ločitvene pravice v stečajno maso ter prijavi terjatev. Ker ima Hypo Leasing d.o.o. kot pravni lastnik predmeta lizinga izločitveno pravico, zahteva izločitev predmeta financiranja iz stečajne mase.

Sporočilo o prijavljeni terjatvi pravnik posreduje vodji oddelka za izterjavo in referentu. V posebnih primerih se pravnik in vodstvo lahko odločita, da stečajni postopek prevzame zunanji izvajalec – zunanji pravnik. Upravičenost takih primerov je dokumentirana. Stroški takse in stroški odvetnika se knjižijo na Hypo Leasing d.o.o., ker so ti nastali kot stroški izterjave. Stečajni upravitelj namreč ne bo priznal stroškov, nastalih po datumu objave začetka stečajnega postopka (Stečaj podjetja - interno gradivo Hypo Leasing d.o.o., 2007).

d) Evidentiranje začetka stečajnega postopka ter spremljanje stečajnega postopka

Oddelek za izterjavo v računalniški program vnese polni tekst sklepa o objavi stečaja in sporočilo o prijavljenih terjatvah ter spremeni status lizing pogodbe. S tem se avtomatsko ustavijo avtomatizmi za pošiljanje obvestil za lizing obroke, pošiljanje faktur za lizing obroke, opominjanje, zapiranje terjatev ter obračun zamudnih obresti. Nato pravnik spremlja stečajni postopek do zaključka le-tega (Stečaj podjetja - interno gradivo Hypo Leasing d.o.o., 2007).

e) Prevzem predmeta financiranja in nalog za prodajo

V kolikor izločitvena pravica ni prerekana, se dolžniku naloži, da izroči podjetju Hypo Leasing d.o.o. tisti del premoženja, na katerega se nanaša izločitvena pravica, torej predmet lizinga. Prevzem predmeta lizing hiša opravi na podlagi prevzemnega zapisnika, ki ga morata podpisati stranka in lizing hiša.

Vsi stroški prevzema in prodaje predmeta lizinga (stroški prevzema, morebitna cenitev, posredovanje pri prodaji, menjava ključavnic, pridobitev manjkajoče dokumentacije npr. prometno dovoljenje, homologacija, odjava vozila iz prometa) povečujejo vrednost zaloge in ne bremenijo direktno podjetja Hypo Leasing d.o.o. (Stečaj podjetja - interno gradivo Hypo Leasing d.o.o., 2007).

f) Diskontiranje v primeru izločitvene pravice in prerekanje terjatev

V primeru izločitvene pravice se bodoče terjatve diskontirajo na dan začetka stečajnega postopka, obresti se v celoti odpišejo. Terjatve nato Hypo Leasing d.o.o. da na zalogo.

V primeru prerekanja terjatev se diskontira bodoča glavnica v višini neprerekane terjatve (ocenjena tržna vrednost predmeta lizinga), ostale terjatve pa ostanejo v programu (zapadla neplačana prerekana terjatev) (Stečaj podjetja - interno gradivo Hypo Leasing d.o.o., 2007).

g) Izjava o spremembi davčne osnove

Izdela se izjava o spremembi davčne osnove, ki se posreduje stečajnemu upravitelju, kopija pa pravniku. Telefonsko ali ustno v roku meseca dni Hypo Leasing d.o.o. pridobi informacijo ali bo izjava podpisana ali nepodpisana.

V primeru, da je izjava o spremembi davčne osnove podpisana, lizing hiša stornira DDV za bodoče terjatve (od datuma začetka stečajnega postopka naprej), izdela dobropis, ki gre v davčno knjigo, in zniža izhodni davek. Dobropis se posreduje stečajnemu upravitelju, hkrati pa se mu vrne DDV. V primeru nepodpisane izjave lizing hiša stornira DDV za bodoče terjatve in izdela dobropis, ki ne gre v davčno knjigo, znesek DDV-ja gre na zalogo. O tem je potrebno obvestiti oddelek računovodstva (Stečaj podjetja - interno gradivo Hypo Leasing d.o.o., 2007).

h) Konec stečajnega postopka, odpis terjatev

Informacijo o zaključku stečajnega postopka pridobi Hypo Leasing d.o.o. iz Uradnega Lista. Nato preveri ali so prijavljene terjatve v stečajno maso v celoti odplačane. V primeru odprtih terjatev referent izstavi dobropis (označi, da je prejel podpisano izjavo o spremembi davčne osnove) in na ta način se dobropis zapiše tudi v davčno knjigo (zakon o DDV dovoljuje po končanem stečajnem postopku zmanjšanje izstopnega DDV za neplačane terjatve). Dobropis se ne pošlje stranki. Na dobropisu se označi, da je narejen zaradi zaključka stečajnega postopka, in se ga odda v računovodstvo. Tam preverijo, na kateri konto se je knjižil znesek na dobropisu, nato pa znesek knjižijo na odpis terjatev in sicer na davčno priznane odhodke (Stečaj podjetja - interno gradivo Hypo Leasing d.o.o., 2007).

6. SKLEP

Lizing predstavlja alternativno obliko financiranja, pri kateri jemalec lizinga predmet lizinga uporablja (je ekonomski lastnik), pravni lastnik pa je do odplačila lizinga lizingodajalec. Zaradi ločitve pravnega lastništva in pravice ekonomske uporabe je kot oblika financiranja najbolj primeren za investitorje, ki jim je uporaba predmeta pomembnejša od pravnega lastništva, fizične osebe pa se za tovrstno financiranje v veliki meri odločajo zaradi

enostavnejših pogojev pridobitve in večje prilagodljivosti v primerjavi z običajnim kreditom.

Poslovanje lizing hiše, ki ponuja tovrstno financiranje, je v veliki meri podobno poslovanju poslovne banke. Pri svojem delovanju se zato srečuje z mnogimi tveganji, ki so značilna za bančno poslovanje. Izpostavljena je likvidnostnemu tveganju, tveganju spremembe obrestne mere, valutnemu tveganju in tveganju ostanka vrednosti. Čeprav so ta tveganja v primerjavi s kreditnim tveganjem bistveno manj izrazita, je za lizing hiše pomembno, da jih obvladujejo in s tem minimizirajo potencialne izgube pri poslovanju.

Najpomembnejše tveganje, s katerim se srečuje lizing hiša, pa je tveganje, da lizingojemalec ne bo izpolnjeval svojih pogodbenih obveznosti oziroma, da bodo njegova plačila izostala. Posojanje sredstev namreč vedno predstavlja tvegano dejavnost, zato se lizing hiša pri opravljanju svoje dejavnosti kreditnemu tveganju ne more izogniti. Za uspešno poslovanje lizing hiše je torej bistvenega pomena, da to tveganje pravilno oceni in da izvaja aktivno politiko upravljanja s kreditnim tveganjem. V diplomskem delu je politika upravljanja s kreditnim tveganjem predstavljena na primeru podjetja Hypo Leasing d.o.o..

Upravljanje s kreditnim tveganjem se v podjetju Hypo Leasing d.o.o. začne z oceno bonitete potencialnega lizingojemalca, ki predstavlja informacijo o finančnem in premoženjskem stanju podjetja, predvsem pa o njegovi kreditni sposobnosti. Za sodobno presojanje bonitete je značilen sistemski pristop, pri katerem se računovodsko-finančna analiza podjetja in panoge dopolnjuje z drugimi analizami. Ocena bonitete torej temelji na analizi tako količinskih kot tudi kakovostnih dejavnikov podjetja. Kljub mnogim alternativnim virom bonitetnih informacij podjetje Hypo Leasing d.o.o. samo izdela bonitetno oceno potencialnega lizingojemalca. Od ugotovljene bonitetne ocene je odvisen znesek odobrenega financiranja, rok vrnitve sredstev, obresti in vrsta zahtevanega zavarovanja terjatev.

Čeprav je pri lizingu že sam predmet lizinga glavno zavarovanje, se Hypo Leasing d.o.o. poleg analize plačilne sposobnosti lizingojemalca pred neplačevanjem obveznosti po lizing pogodbi še dodatno zavaruje. Instrumenti zavarovanja terjatev, ki jih ima na voljo, so pomemben element upravljanja s kreditnim tveganjem, saj predstavljajo dodatno spodbudo lizingojemalca, da poravna obveznosti, ko zapadejo. V praksi se Hypo Leasing d.o.o. poslužuje predvsem menice, poročta in garancije povratnega odkupa, kreditno tveganje pa zmanjšuje tudi s čim višjo lastno udeležbo lizingojemalca pri financiranju, s pogodbenimi določili in z zavarovanjem predmeta lizinga.

Kot skrajni del upravljanja s kreditnim tveganjem je za Hypo Leasing d.o.o. pomembna tudi politika izterjave terjatev. Na razpolago ima kar nekaj različnih možnosti, kako izterjati dospele terjatve, od najbolj blagega opominjanja pa vse do izterjave preko sodišča. Izbrani način izterjave je odvisen od različnih dejavnikov, kot so stopnja prekoračitve plačilnega roka (ali gre za krajšo prekoračitev ali za dolgotrajno zamudo plačila), višina zapadle terjatve ali pretekle izkušnje z lizingojemalcem. V praksi se Hypo Leasing d.o.o. najpogosteje poslužuje pisnega opominjanja in telefonske izterjave, unovčenja menice in zunanje izterjave.

Kot pravni lastnik predmeta financiranja lahko izda poziv za vračilo predmeta, v skrajnem primeru pa lahko predmet lizinga tudi odvzame.

Kadar Hypo Leasing d.o.o. neuspešno izčrpa vse ostale možnosti, je zadnja faza izterjava terjatev po sodni poti. Ta način predstavlja dodatne stroške, pomeni pa tudi dokončno prekinitev nadaljnjega sodelovanja z lizingojemalcem. V primeru, da je nad lizingojemalcem uveden stečajni postopek, pa postane podjetje Hypo Leasing d.o.o. upnik v stečajnem postopku, kjer ima kot pravni lastnik predmeta lizinga, izločitveno pravico.

Nedvomno je obvladovanje kreditnega tveganja eden od glavnih komponent uspešnega poslovanja podjetja Hypo Leasing d.o.o.. Kot smo videli, ima ta na voljo kar precej instrumentov, ki mu omogočajo zavarovanje pred kreditnim tveganjem, oziroma zmanjšanje le-tega. Prav tako ima dosti možnih načinov izterjave neplačanih terjatev. Pri izbiri instrumentov zavarovanja terjatev in načinov izterjave mora seveda upoštevati specifične značilnosti posameznega lizingojemalca oziroma lizing posla. Pomembno je torej da izvaja primerno politiko upravljanja s kreditnim tveganjem, s katero zmanjšuje svojo izpostavljenost tveganju neplačila, hkrati pa ostaja konkurenčno na trgu lizinga storitev. Zaključim lahko, da podjetje Hypo Leasing d.o.o. s svojo politiko upravljanja kreditno tveganje precej uspešno obvladuje, nekoliko bolj problematični so le primeri, ko je nad lizingojemalcem uveden stečajni postopek.

LITERATURA

1. Bartol Mojca, Janežič Karmen: Finančni najem: lizing ugodnejši zaradi sprememb ZDDV. Kapital, Ljubljana, 2007, 413.
2. Berk Aleš, Peterlin Jožko, Ribarič Peter: Obvladovanje tveganja: skrivnosti celovitega pristopa. Ljubljana : GV založba, 2005. 280 str.
3. Bessis Joel: Risk management in banking. Chichester : John Wiley & Sons, 1998. 430 str.
4. Brealey Richard A., Myers Stewart C.: Principles of corporate finance. Boston : Irwin / McGraw – Hill, 2000. 1093 str.
5. Filipič Drago, Markovič-Hribernik Tanja: Osnove financ: zapiski predavanj. Maribor : Ekonomsko – poslovna fakulteta, 1998. 221 str.
6. Filipič Drago, Mlinarič Franjo: Temelji podjetniških financ: zapiski predavanj. Maribor : Ekonomsko – poslovna fakulteta, 1999. 199 str.
7. Gerbec Franci, Košir Borut: Pogodbe o leasingu: vzorčne pogodbe in komentar. Ljubljana : Gospodarski vestnik, 1999. 340 str.
8. Graddy Duane B., Spencer Austin H.: Managing commercial banks: community, regional and global. Englewood Cliffs (N.J.) : Prentice – Hall International, 1990. 769 str.
9. Harrington Diana R.: Corporate financial analysis: decisions in a global environment. Homewood (IL), Boston : Irwin, 1993. 387 str.
10. Karpe Primož: Klasična tveganja bančnega poslovanja – kreditno tveganje. Bančni vestnik, Ljubljana, 1997, 4, str. 36-38.
11. Kendall Robin A.H.: Risk management for executives: a practical approach to controlling business risk. London : Pitman, 1998. 252 str.
12. Knez–Riedl Jožica et al.: Pojmovanje in presojanje bonitete podjetja. Ljubljana : Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 2000. 206 str.
13. Kovačec Helena: Primerjava operativnega in finančnega leasinga v mednarodnem poslovanju. Diplomsko delo. Maribor : Ekonomsko – poslovna fakulteta, 2005. 50 str.
14. Laure Nataša: Revidiranje kreditnega tveganja bank v Sloveniji. Magistrsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2004. 89 str., 13 str. pril.
15. Lipovec Branko: Izterjava dolgov v teoriji in praksi s primeri. Radovljica : Skriptorij KA, 1996. 95 str.
16. Pavlin Barbara: Lizing je bolj prijazen kot posojilo. Finance, Ljubljana, 2005, 60.
17. Pivka Galun Nataša: Lizing alternativa kreditu. Kapital, Ljubljana, 2005, 363, str. 30–34.
18. Porta Anja: Tveganja lizingodajalca pri lizingu. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2005, 41 str., 1 str. pril.
19. Ramuta Jana: Upravljanje s terjatvami do kupcev v podjetju X d.o.o. Diplomsko delo. Maribor : Ekonomsko – poslovna fakulteta, 2004. 69 str.
20. Rems Matjaž, Prek Miro: Učinkovita izterjava dolgov. Ljubljana : Založniška hiša Primath, 1999. 416 str.
21. Ribnikar Ivan: Denar, denarna politika in bančni sistem. Bančni vestnik, Ljubljana, 1994, 43, str. 13-18.

22. Rupnik Jana: Računovodstvo najemov. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2001. 38 str.
23. Saunders Anthony: Financial institutions management: a modern perspective. Boston (Mass) : Irwin / McGraw-Hill, 2000. 742 str.
24. Smithson Charles W.: Managing financial risk: a guide to derivative products, financial engineering and value maximization. New York : Irwin / McGraw-Hill, 1998. 663 str.
25. Volk Dida: Upniki v sodnih postopkih. Ljubljana : Aletheia, 2004. 736 str.
26. Žerdin Irena: Kreditno tveganje pri bančnem poslovanju. Diplomsko delo. Maribor : Ekonomska – poslovna fakulteta, 2006. 58 str.
27. Žiberna Jožko, Pretnar Stojan: Menica. Ljubljana : Gospodarski vestnik, 1999. 262 str.

VIRI:

1. Finančna analiza – interno gradivo Hypo Leasing d.o.o., 2007.
2. Informativno gradivo Hypo Leasing d.o.o.
3. Izterjava dolga - interno gradivo Hypo Leasing d.o.o., 2006.
4. Letno poročilo Skupina NLB Leasing, Ljubljana : NLB Leasing, 2007, 91 str.
5. Letno poročilo 2006 Skupina Hypo Leasing Slovenija, Ljubljana : Hypo Leasing, 2007, 66 str.
6. Menično zavarovanje terjatev – interno gradivo Hypo Leasing d.o.o., 2007.
7. Odvzem predmeta financiranja - interno gradivo Hypo Leasing d.o.o., 2006.
8. Statistični podatki Združenja lizing podjetij Slovenije.
9. Stečaj podjetja - interno gradivo Hypo Leasing d.o.o., 2007.
10. Zakon o izvršbi in zavarovanju – ZIZ (Uradni List RS, št. 51/1998).

PRILOGE

PRILOGA 1: Vprašalnik za pridobitev financiranja – premičnine (pravne osebe)

B

LEASING

Hypo Leasing d.o.o. VPRAŠALNIK ZA PRIDOBITEV FINANCIRANJA PREMIČNINE – pravne osebe

1. OSNOVNI PODATKI		☐ O PROSILCU	☐ O POROKU
Naziv pravne osebe (firma):			
Naslov (ulica, pošta, kraj):			
Pravna oblika: ☐ d.d. ☐ d.o.o. ☐ d.n.o. ☐ s.p. ☐ ustanova ☐ drugo			
Matična številka:		Datum ustanovitve:	
Davčna številka / ID DDV:		Šifra dejavnosti:	
Davčni zavezanec: ☐ DA ☐ NE		Število zaposlenih:	
Obdavčljiva dejavnost (glede na DDV): ☐ 100% ☐ manj kot 100%		Izjava: ☐ DA ☐ NE	
Faks:		Telefon:	
Direktor (ime, priimek):		Tel., gsm:	
Davčna številka direktorja:			
Kontaktna oseba:		Tel., gsm:	
Računovodstvo:		Tel., gsm:	
E-pošta:		Spletni naslov:	
Naziv poslovne banke:		TRR:	

2. PREDLOG FINANČNIH POGOJEV FINANCIRANJA	
Predmet lizinga:	
Nabavna vrednost (v EUR):	Doba odplačevanja (v letih):
Polog (v % ali EUR):	Druge želje:
Prodajalec (naziv, naslov):	
Predviden porok: ☐ NE ☐ DA, in sicer	

3. DEJAVNOSTI IN POSLOVNI PARTNERJI
3.1. Opišite vašo glavno oz. prevladujočo dejavnost.
3.2. Navedite, kakšni so splošni trendi na trgu. Kateri so vaši glavni konkurenti v panogi? Opredelite svoj tržni delež v panogi.
3.3. Pojasnite pomembnejše dogodke v preteklem letu, ki so vplivali na rezultat poslovanja.

Nadaljevanje Priloge 1

B

3.4. Naštete pet večjih dobaviteljev.			
Naziv dobavitelja	Država	Delež v nabavi	Povprečni plačilni roki

3.5. Naštete pet večjih kupcev.			
Naziv kupca	Država	Delež v prodaji	Povprečni plačilni roki

4. PODATKI O OBVEZNOSTIH			
Ali imate obremenjeno katero od lastnih nepremičnin?			
Mesečne obveznosti iz najetih kreditov, lizingov in najemov (v EUR):			
Obveznosti do Hypo Group Alpe Adria:			
Celotne zunajbilančne obveznosti (poročstva, garancije, poslovni najem):			

5. STRATEGIJA IN VIZIJA			
5.1. Predstavite dosedanje poslovne uspehe, planirane investicije in strateške usmeritve.			

5.2. Naštete prednosti in slabosti ter priložnosti in nevarnosti pravne osebe/ vaše obrti.			
SEDANJOST		PRIHODNOST	

Prednosti:	Priložnosti:
Slabosti:	Nevarnosti:

5.3. Ocenite osnovne postavke poslovanja pravne osebe/zasebnika v prihodnjih treh letih (v tisoč EUR):			
	2008	2009	2010
Dolgoročna sredstva			
Kratkoročna sredstva			
Kapital			
Finančne obveznosti			
Druge obveznosti			
Poslovni prihodki			
Kosmati dobiček (bruto)			
Razpoložljivi denarni tok (čisti dobiček+amortizacija)			

Nadaljevanje Priloge 1

B

6. LASTNIŠKA STRUKTURA IN POVEZAVE				
6.1. Lastniška struktura vaše družbe:				
	Pravna / fizična oseba	Davčna številka	Delež (v %)	
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
6.2. Od zgoraj navedenih lastnikov vaše družbe imajo naslednji lastniki pomemben poslovni delež v drugih družbah:				
	Lastnik	Naziv družbe	Davčna številka	Delež (v %)
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
6.3. Vaša družba ima pomemben poslovni delež v drugih družbah:				
	Naziv družbe	Davčna številka	Delež (v %)	
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
6.4. Vodstvo vaše družbe opravlja tudi vodstvene funkcije v drugih družbah (direktor, prokurist, član uprave, nadzorni svet):				
	Ime in priimek	Funkcija v vaši družbi	Naziv druge družbe	Funkcija v drugi družbi
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				

Nadaljevanje Priloge 1

B

7. POTREBNA DOKUMENTACIJA (obdelava vloge)

PRAVNE OSEBE		SAMOSTOJNI PODJETNIKI	
Kaj potrebujete?	Kje dobite?	Kaj potrebujete?	Kje dobite?
izpolnjen vprašalnik		izpolnjen vprašalnik	
kratka predstavitev dejavnosti vaše družbe v pisni obliki, kot priloga našega vprašalnika		kratka predstavitev vaše obrti v pisni obliki, kot priloga našega vprašalnika	
predračun dobavitelja predmeta financiranja, naslovljen na sedež naše družbe	DOBAVITELJ	predračun dobavitelja predmeta financiranja, naslovljen na sedež naše družbe	DOBAVITELJ
fotokopija obvestila o identifikaciji in razvrstitvi dejavnosti za poslovni subjekt	AJPES	obratno dovoljenje oz. priglasitveni list	DURS
originalni izpis iz sodnega registra (ne starejši od enega meseca)	SODIŠČE ali NOTAR	davčna napoved od Davčnega urada Republike Slovenije	DURS
potrdilo o davčni registraciji izdano od Davčnega urada Republike Slovenije	DURS	potrdilo Uprave za javne prihodke Republike Slovenije o plačanih obveznostih	DURS
bilanca stanja in izkaz poslovnega izida podjetja za zadnji dve leti poslovanja oz. revidirano letno poročilo, če je podjetje zavezano k reviziji (zaključni račun kot ste ga predložili AJPEŠU)	VAŠE RAČUNOVODSTVO	bilanca stanja in izkaz poslovnega izida za zadnji dve leti poslovanja (zaključni račun kot ste ga predložili AJPEŠU)	VAŠE RAČUNOVODSTVO
BON-2 (ne starejši od 7 dni)	AJPES ali BANKA		
potrdilo Uprave za javne prihodke Republike Slovenije o plačanih obveznostih	DURS (domicilna občina)	fotokopija zadnjega izpiska iz banke o prometu na transakcijskem računu	BANKA
fotokopija veljavnega kartona deponiranih podpisov, sveže potrjena od banke	BANKA	potrdilo o davčni registraciji izdano od Davčnega urada Republike Slovenije	DURS
fotokopija osebnega dokumenta direktorja podjetja ali pooblaščenca osebe (original na vpogled)		fotokopija osebnega dokumenta nosilca obrti	

8. IZJAVA

Znano nam je, da so podatki, ki smo jih napisali, odločilnega pomena za odločitev družbe Hypo Leasing d.o.o. o financiranju, ki si pridržuje pravico, da brez pojasnila svoje odločitve našo vlogo zavrne. Zagotavljamo, da so navedeni podatki pravilni in popolni. Manjkajoče priloge bomo dostavili najkasneje pred podpisom pogodbe. Zavezujemo se, da bomo Hypo Leasingu sporočili kakršnokoli spremembo (spremembo naslova, spremembo naziva družbe itd.). Zavedamo se, da ima navajanje napačnih podatkov v vprašalniku in prilogah lahko za posledico odškodninske zahtevke ter kazenskopravne posledice. Dovoljujemo, da si lahko o nas pridobite vse bančne in druge poslovne informacije, ki imajo vpliv na odločitev o financiranju, ter podatke, ki bodo potrebni v celotnem obdobju izvajanja pogodbe, če bo ta sklenjena. To dovoljenje izrecno obsega tudi privolitve po Zakonu o varstvu osebnih podatkov. Hkrati dovoljujemo, da se pridobljeni podatki uporabljajo za statistične obdelave znotraj Hypo Group Alpe Adria.

Spodaj podpisani _____, nosilec obrti/direktor družbe/pooblaščenca oseba, izjavljam, da so vsi v vprašalniku navedeni podatki resnični, priloge pa odražajo dejansko stanje v podjetju/obrti.

V _____, dne _____ 20 ____

Podpis in žig prosilca / poroka: _____

Hypo Leasing d.o.o. se zavezuje predane podatke in dokumentacijo obravnavati zaupno in jih varovati kot poslovno skrivnost oziroma skladno z Zakonom o varstvu osebnih podatkov.

Poslovna mreža

Hypo Leasing d.o.o., Dunajska cesta 117, 1000 Ljubljana, Slovenija, T (01) 580 44 00, F (01) 580 44 01; **PE Maribor**, Ptujška cesta 133, 2000 Maribor, T (02) 450 39 00, F (02) 450 39 01; **PE Ptuj**, Minoritski trg 2, 2250 Ptuj, T (02) 780 90 80, F (02) 780 90 81; **PE Murska Sobota**, Kocljeva ulica 2, 9000 Murska Sobota, T (02) 530 81 70, F (02) 530 81 77; **PE Celje**, Ljubljanska cesta 20, 3000 Celje, T (03) 425 73 10, F (03) 425 73 11; **PE Velenje**, Stari trg 33, 3320 Velenje, T (03) 898 20 80, F (03) 898 20 81; **PE Kranj**, Koroška cesta 1, 4000 Kranj, T (04) 201 07 70, F (04) 201 07 71; **PE Koper**, Ferrarska ulica 30, 6000 Koper, T (05) 663 78 20, F (05) 663 78 30; **PE Nova Gorica**, Delpinova ulica 7a, 5000 Nova Gorica, T (05) 330 24 94, F (05) 330 24 96; **PE Novo mesto**, Rozmanova ulica 34a, 8000 Novo mesto, T (07) 371 90 80, F (07) 371 90 81

www.hypo-alpe-adria.si • hypo-leasing@hypo.si

PRILOGA 2: Vprašalnik za pridobitev financiranja – nepremičnine (fizične osebe)

LEASING

Hypo Leasing d.o.o.
VPRAŠALNIK ZA PRIDOBITEV FINANCIRANJA
 NEPREMIČNINE – fizične osebe

1. OSNOVNI PODATKI		☐ O PROSILCU	☐ O POROKU
Ime in priimek:			
Naslov stalnega bivališča (ulica, pošta, kraj):			
Naslov začasnega bivališča (ulica, pošta, kraj):			
Datum rojstva:		Državljanstvo:	
Davčna številka:		EMŠO:	
Zakonski stan: ☐ samski/-a ☐ poročen/-a ☐ ločen/-a ☐ vdovec/vdova		Št. vzdrževanih oseb:	
Zaposlen v / pri:		Datum zaposlitve:	
Poklic / del. mesto:		Skupna del. doba:	
Telefon doma:		Gsm:	
Telefon v službi:		Faks:	
E-pošta:			
Naziv poslovne banke:		TRR:	
Redni prihodki (v EUR):		Drugi prihodki (v EUR):	
Obremenjenost prihodkov: ☐ NE ☐ DA, in sicer v višini		EUR	
Ali ste lastnik nepremičnin? ☐ NE ☐ DA, in sicer naslednjih:			
Ali ste lastnik večinskega dela poslovnih deležev ali delnic (več kot 50%) ali samostojni podjetnik?			
☐ NE ☐ DA, in sicer naslednjih:			
Družba / samostojni podjetnik	Davčna številka / ID DDV:	Delež / delnice (v %)	
2. PODATKI O OBVEZNOSTIH			
Ali imate obremenjeno katero od lastnih nepremičnin?			
Mesečne obveznosti iz najetih kreditov, lizingov in najemov (v EUR):			
Obveznosti do Hypo Group Alpe Adria:			
Poroštva:			
3. PREDLOG FINANČNIH POGOJEV FINANCIRANJA			
Predmet lizinga:			
Naslov predmeta lizinga:			
Nabavna vrednost (v EUR):		Površina (v m ²):	
Doba odplačevanja (v letih):		Polog (v % ali EUR):	
Prodajalec (naziv, naslov):			
Matična številka:		Davčna številka / ID DDV:	
Naziv poslovne banke:		TRR prodajalca:	
Predviden porok: ☐ NE ☐ DA, in sicer			
Datum plačila mesečnih obveznosti (po želji):			

Nadaljevanje Priloge 2

4. POTREBNA DOKUMENTACIJA (za obdelavo vloge)

A. DOKUMENTACIJA O NEPREMIČNINI	
Kaj potrebujete?	Kje dobite?
zemljiškoknjižni izpisek – star največ teden dni, z obrazložitvijo morebitnih plomb	OKRAJNO SODIŠČE – ZEMLJIŠKA KNJIGA, kjer leži nepremičnina
mapna kopija – načrt parcele	GEODETSKA UPRAVA RS
lokacijska informacija za promet z nepremičninami* oz. potrdilo o namenski rabi zemljišča (pri vpisani etažni lastnini ni potrebno)	OBČINA, kjer leži nepremičnina
potrdilo o predkupni pravici občine,* v katerem občina potrjuje, da predkupne pravice ne uveljavlja (pri vpisani etažni lastnini ni potrebno)	OBČINA, kjer leži nepremičnina
gradbeno in uporabno dovoljenje (obvezno za poslovne prostore, stanovanjske hiše in nova stanovanja)	PRODAJALEC ali UPRAVNA ENOTA, kjer leži nepremičnina
podatki o morebitnih dodatnih zavarovanjih	

* Nekatere občine izdajo obe potrdili na enem dokumentu (lokacijska informacija za promet z nepremičninami).

B. DOKUMENTACIJA O PROSILCU / POROKU	
Kaj potrebujete?	Kje dobite?
izpolnjen vprašalnik	
fotokopija osebne dokumenta	
fotokopija bančne kartice	
fotokopija potrdila Davčne uprave Republike Slovenije o davčni številki	
fotokopija zadnjega izpiska iz banke o prometu na transakcijskem računu	BANKA
potrdilo o redni zaposlitvi in potrdilo o povprečnem prejemku iz naslova plače iz preteklih treh mesecev (3 plačilne liste)	DELODAJALEC
potrdilo o znesku administrativnih prepovedi na vaše osebne prejemke	DELODAJALEC

5. IZJAVA

Znano mi je, da so podatki, ki sem jih napisal/-a, odločilnega pomena za odločitev družbe Hypo Leasing d.o.o. o financiranju, ki si pridružuje pravico, da brez pojasnila svoje odločitve vlogo zavrne. Zagotavljam, da so navedeni podatki pravilni in popolni. Manjkajoče priloge bodo dostavljene najkasneje pred podpisom pogodbe. Zavezujem se, da bom Hypo Leasingu sporočil kakršno koli spremembo (spremembo naslova, zaposlitve itd.). Zavedam se, da ima navajanje napačnih podatkov v vprašalniku in prilogah lahko za posledico odškodninske zahteve ter kazenskopravne posledice. Dovoljujem, da si lahko pridobite vse bančne in druge poslovne informacije, ki imajo vpliv na odločitev o financiranju, ter podatke, ki bodo potrebni v celotnem obdobju izvajanja pogodbe, če bo ta sklenjena. To dovoljenje izrecno obsega tudi privolitev po Zakonu o varstvu osebnih podatkov. Hkrati dovoljujem, da se pridobljeni podatki uporabljajo za statistične obdelave znotraj Hypo Group Alpe Adria.

Spodaj podpisani _____ izjavljam, da so vsi v vprašalniku navedeni podatki resnični.

V _____, dne _____ 20 ____

Podpis prosilca / poroka: _____

Hypo Leasing d.o.o. se zavezuje predane podatke in dokumentacijo obravnavati zaupno in jih varovati kot poslovno skrivnost oziroma skladno z Zakonom o varstvu osebnih podatkov.

Poslovna mreža

Hypo Leasing d.o.o., Dunajska cesta 117, 1000 Ljubljana, Slovenija, T (01) 580 44 00, F (01) 580 44 01; **PE Maribor**, Ptujška cesta 133, 2000 Maribor, T (02) 450 39 00, F (02) 450 39 01; **PE Ptuj**, Minoritski trg 2, 2250 Ptuj, T (02) 780 90 80, F (02) 780 90 81; **PE Murska Sobota**, Kodljeva ulica 2, 9000 Murska Sobota, T (02) 530 81 70, F (02) 530 81 77; **PE Celje**, Ljubljanska cesta 20, 3000 Celje, T (03) 425 73 10, F (03) 425 73 11; **PE Velenje**, Stari trg 33, 3320 Velenje, T (03) 898 20 80, F (03) 898 20 81; **PE Kranj**, Koroška cesta 1, 4000 Kranj, T (04) 201 07 70, F (04) 201 07 71; **PE Koper**, Ferrarska ulica 30, 6000 Koper, T (05) 663 78 20, F (05) 663 78 30; **PE Nova Gorica**, Delpinova ulica 7a, 5000 Nova Gorica, T (05) 330 24 94, F (05) 330 24 96; **PE Novo mesto**, Rozmanova ulica 34a, 8000 Novo mesto, T (07) 371 90 80, F (07) 371 90 81

PRILOGA 3: Primer bonitetnega poročila, izdelanega v podjetju Hypo Leasing d.o.o.

Podjetje: **PRIMER d.o.o.**
Matična številka:

BILANCA STANJA V EUR

SREDSTVA število mesecev poslovanja	2004		2005		2006		Indeks
	12	12	12	12	12	12	

A. DOLGOROČNA SREDSTVA							
I. Neopredmetna sredstva in dolg. AČR	11.850	5.147	1%	4%	5.208	1%	
II. Opredmetna osnovna sredstva	244.645	281.427	73%	11%	328.171	73%	117
1. Zemljišča:	0	0	0%	0%	0	0%	
2. Zgradbe:	0	0	0%	0%	0	0%	
3. Proizvajalne naprave in stroji	0	0	0%	0%	0	0%	
4. Druge naprave, oprema, inventar	0	0	0%	0%	0	0%	
5. Biološka sredstva	0	0	0%	0%	0	0%	
6. Opredmetna OS v gradnji in predobjmi	0	0	0%	0%	0	0%	
III. Naložbene nepremičnine	0	0	0%	0%	0	0%	
IV. Dolgoročne finančne naložbe	0	0	0%	0%	0	0%	
1. Dolgoročne fin. naložbe, razen posojil	0	0	0%	0%	0	0%	
2. Dolgoročna posojila	0	0	0%	0%	0	0%	
V. Dolgoročne poslovne terjatve	0	0	0%	0%	0	0%	
VI. Odložene terjatve za davek	0	0	0%	0%	0	0%	

SKUPAJ DOLGOROČNA SREDSTVA:	256.495	286.573	74%	112	333.379	79%	116
------------------------------------	---------	---------	-----	-----	---------	-----	-----

B. KRATKOROČNA SREDSTVA							
I. Sredstva (za odštete) za prodajo	0	0	0%	0%	0	0%	
II. Zaloge	4.855	7.417	2%	15%	3.434	1%	46
III. Kratkoročne finančne naložbe	0	0	0%	0%	835	0%	
1. Kratkoročne fin. naložbe, razen posojil	0	0	0%	0%	0	0%	
2. Kratkoročna posojila	0	0	0%	0%	835	0%	
IV. Kratkoročne poslovne terjatve	51.876	85.626	22%	16%	66.404	16%	78
V. Denarna sredstva	21.035	2.701	1%	1%	12.381	3%	458
C. KRATKOROČNE AČR	3.078	4.646	1%	151	4.957	1%	107

SKUPAJ KRATKOROČNA SREDSTVA	80.845	100.390	26%	124	88.011	21%	88
------------------------------------	--------	---------	-----	-----	--------	-----	----

SKUPAJ SREDSTVA:	337.340	386.963	100%	115	421.390	100%	109
-------------------------	---------	---------	------	-----	---------	------	-----

Zabilančna sredstva	0	0	0	0	0	0	
---------------------	---	---	---	---	---	---	--

RATING: 3A

VIRI SREDSTEV število mesecev poslovanja	2004		2005		2006		Indeks
	12	12	12	12	12	12	

A. KAPITAL	38.270	49.396	13%	129	80.458	19%	163
I. Vpoklicani kapital	8.759	8.759	2%	100	8.753	2%	100
II. Kapitalne rezerve	0	0	0%	0	0	0%	
III. Rezerve iz dobička	959	2.004	1%	209	6.176	1%	308
IV. Presežek iz prevrednotenja	0	0	0%	0	0	0%	
V. Preneseni čisti poslovni izid	1.831	28.571	7%	1560	38.916	9%	155
VI. Čisti poslovni izid poslovnega leta	26.720	10.055	3%	38	26.903	6%	268
B. REZERVACIJE IN DOLGOROČNE PČR	0	0	0%	0	0	0%	

C. DOLGOROČNE OBVEZNOSTI	86.217	39.190	10%	45	242.464	58%	619
I. Dolgoročne finančne obveznosti	0	39.190	10%		29.661	7%	76
II. Dolgoročne poslovne obveznosti	0	0	0%	0	212.803	51%	
III. Odložene obveznosti za davek	0	0	0%	0	0	0%	

SKUPAJ DOLGOROČNI VIRI:	124.487	88.586	23%	71	322.922	77%	365
Pokritost dolg. sredstev z dolgoročnimi vi	49%	31%			97%		

Č. KRATKOROČNE OBVEZNOSTI	211.952	295.343	76%	139	98.469	23%	33
I. Obveznosti (skupine za odštete)	0	0	0%	0	0	0%	
II. Kratkoročne finančne obveznosti	0	0	0%	0	50.897	12%	
III. Kratkoročne poslovne obveznosti	0	295.343	76%		47.571	11%	16
D. KRATKOROČNE PČR	901	3.035	1%	337	0	0%	0

SKUPAJ KRATKOROČNI VIRI	212.853	298.378	77%	140	98.469	23%	33
--------------------------------	---------	---------	-----	-----	--------	-----	----

SKUPAJ VIRI SREDSTEV:	337.340	386.963	100%	115	421.390	100%	109
------------------------------	---------	---------	------	-----	---------	------	-----

Zabilančna obveznosti	0	0	0	0	0	0	
-----------------------	---	---	---	---	---	---	--

Nadaljevanje Priloge 3

Podjetje: **PRIMER d.o.o.**
Matična številka:

IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA V EUR

RATING: 3A

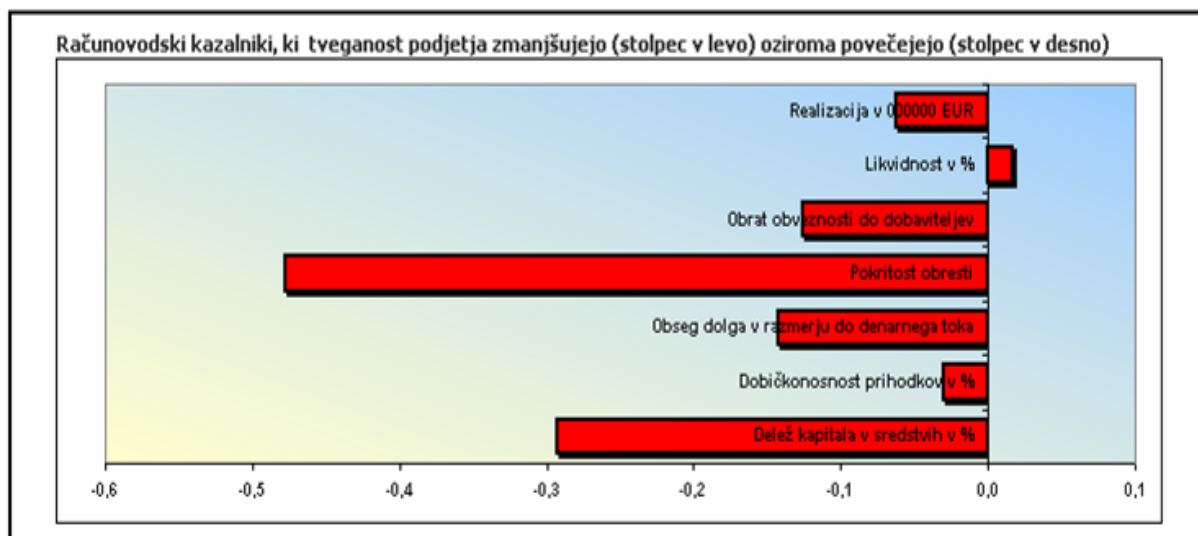
IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA	2004	2005	strukturno	indeks	2006	strukturno	indeks
število mesecev poslovanja	12	12			12		
1. ČISTI PRIHODKI OD PRODAJE	599.404	681.593	100%	114	770.226	100%	113
2. SPREMEMBA VREDNOSTI ZALOG PROIZVODOV	0	0	0%		0	0%	
3. USREDSTVENI LASTNI PROIZVODI IN LASTNE STORITVE	0	0	0%		0	0%	
KOSMATI DONOS IZ POSLOVANJA	599.404	681.593	100%	114	770.226	100%	113
4. DRUGI POSLOVNI PRIHODKI (s prevrednotovalnimi prih.)	1.410	25	0%	2	1.498	0%	5.982
5. STROŠKI BLAGA, MATERIALA IN STORITEV	449.727	501.896	74%	112	557.177	72%	111
a) Nabavna vrednost prodanega blaga ter stroški materiala	409.647	454.992	67%	111	507.866	66%	112
b) Stroški storitev	40.080	46.904	7%	117	49.311	6%	105
6. STROŠKI DELA	97.630	147.415	22%	151	147.914	19%	100
7. ODPISI VREDNOSTI	9.948	13.253	2%	133	23.598	3%	178
a) Amortizacija	9.948	13.253	2%	133	23.598	3%	178
b) Prevrednotovalni poslovni odhodki pri OS	0	0	0%		0	0%	
c) Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih	0	0	0%		0	0%	
8. DRUGI POSLOVNI ODHODKI	304	234	0%	77	630	0%	270
POSLOVNI IZID IZ POSLOVANJA	43.205	18.821	3%	44	42.405	6%	225
9. Finančni prihodki iz deležev	0	0	0%		0	0%	
10. Finančni prihodki iz danih posojil	0	0	0%		0	0%	
11. Finančni prihodki iz poslovnih terjatev	38	67	0%	178	288	0%	431
FINANČNI PRIHODKI	38	67	0%	178	288	0%	431
12. Finančni odhodki iz oslavitve in odpisov finančnih naložb	1.839	0	0%	0	0	0%	
13. Finančni odhodki iz finančnih obveznosti	9.035	7.246	1%	88	4.749	1%	66
14. Finančni odhodki iz poslovnih obveznosti	0	0	0%		1.218	0%	
FINANČNI ODHODKI	10.874	7.246	1%	67	5.967	1%	82
IZID FINANČNEGA POSLOVANJA	-10.837	-7.179	-1%	66	-5.679	-1%	79
POSLOVNI IZID IZ REDNEGA DELOVANJA	32.368	11.641	2%	36	36.726	5%	315
15. DRUGI PRIHODKI	0	0	0%		0	0%	
16. DRUGI ODHODKI	0	0	0%		0	0%	
17. DAVEK IZ DOBIČKA	4.813	543	0%	11	5.650	1%	1.041
18. ODLOŽENI DAVKI	0	0	0%		0	0%	
19. ČISTI POSLOVNI IZID OBRAČUNSKEGA OBDOBJA	27.555	11.099	2%	40	31.076	4%	290
Analiza denarnega toka	2004	2005	2006				
število mesecev poslovanja	12	12	12				
Čisti poslovni izid obdobja	27.555	11.099	31.076				
Amortizacija osnovnih sredstev	9.948	13.253	23.598				
Enostavna sredstva za reprodukcijo	37.503	24.351	54.674				
Izredni poslovni izid	0	0	0				
Prevrednotovalni poslovni odhodki pri obratnih sredstvih	0	0	0				
Odloženi davki	0	0	0				
Prosti denarni tok (Verfügbarer Cash Flow)	37.503	24.351	54.674				
Usredstveni lastni proizvodi in storitve	0	0	0				
RDT	37.503	24.351	54.674				

Nadaljevanje Priloge 3

Ime družbe:	PRIMER d.o.o.
Matična številka:	
Poslovno leto:	2006

Izbrani kazalnik	Oznaka	Vrednost kazalnika za obdobje	Ponder	Funkcija:	Vpliv na bilančni rating
Delež kapitala v sredstvih v %	EKQ3	19,1	0,54996	-0,533	-0,293
Dobičkonosnost prihodkov v %	UR3	7,8	0,15096	-0,199	-0,030
Obseg dolga v razmerju do denarnega toka	EBITDA4	1,03	0,15402	-0,928	-0,143
Pokritost obresti	ZD	8,73	0,41586	-1,148	-0,477
Obrat obveznosti do dobaviteljev	KRU	0,74	0,25406	-0,497	-0,126
Likvidnost v %	UVS	13,3	0,17946	0,094	0,017
Realizacija v 000000 EUR	BL	0,77	0,07343	-0,852	-0,063
Konstanta (deželno tveganje):	INTERCEPT				-3,430
Rezultat simulacije bilančnega ratinga:				Rezultat:	-4,546
Bilančni rating:		3B			
				PD:	1,050%

Skupni AR2 rating	3A
--------------------------	-----------

Dodatne informacije:	
Potencialna dolgoročna zgornja meja zadolževanja (v EUR):	770.226

Nadaljevanje Priloge 3

Podjetje: **PRIMER d.o.o.**
Matična številka:

KAZALNIKI

RATING: 3A

KATEGORIJE IZIDA	31.12.2005		31.12.2006	
EBITDA (izid pred obrestmi, davki, amortizacijo in odpisi)	32.073	EUR	66.003	EUR
EBIT (izid pred obrestmi in davki)	18.821	EUR	42.405	EUR
Finančni izid	-7.179	EUR	-5.679	EUR
Izredni izid	0	EUR	0	EUR
EBT (kosmati dobiček)	11.641	EUR	36.726	EUR
Čisti dobiček poslovnega leta	11.099	EUR	31.076	EUR

KAZALNIKI DONOSNOSTI	31.12.2005		31.12.2006	
Čista donosnost sredstev - ROA v %	2,87	%	7,69	%
Čista donosnost kapitala - ROE v %	22,47	%	47,86	%
Čista dobičkovnost skupnih prihodkov v %	1,63	%	4,03	%
Razpoložljiv denarni tok	24.351,39	EUR	54.673,68	EUR
Delež CF v kosmatem donosu iz poslovanja v %	3,57	%	7,10	%
Delež str. financiranja v dobičku iz poslovanja v %	38,50	%	14,07	%
Gospodarnost poslovanja	1,03	-	1,06	-

KAZALNIKI FINANCIRANJA	31.12.2005		31.12.2006	
Stopnja finančne varnosti	12,76	%	19,09	%
Kapitalska pokritost stalnih sredstev	17,24	%	24,13	%
Dolgoročna pokritost dolgor.sredstev (kreditna sposobnost)	30,91	%	96,86	%
Kratkoročna neto zadolženost v meseč.realizacijah	3,64	mesec	0,29	mesec
Delež dolg.zadolženosti v kosmatem donosu iz poslovanja v %	5,75	%	31,48	%

KAZALNIKI OBRAČANJA IN PLAČILNE SPOSOBNOSTI	31.12.2005		31.12.2006	
Dnevi obračanja obratnih sredstev	56	DNI	195	DNI
Dnevi vezave zalog	4	DNI	3	DNI
Dnevi vnovčevanja terjatev	46	DNI	144	DNI
Dnevi poravnave kratkoročnih obveznosti do dobaviteljev	215	DNI	449	DNI
Kratkoročni koeficient likvidnosti	0,32	-	0,84	-
Kratkoročni pospešeni koeficient	0,30	-	0,81	-

Nadaljevanje Priloge 3

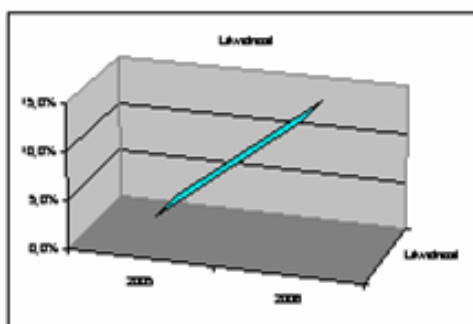
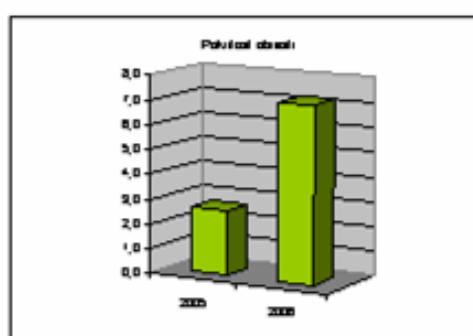
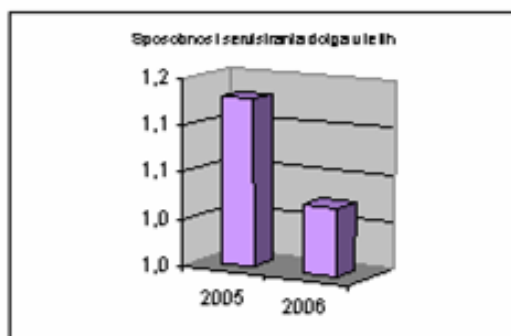
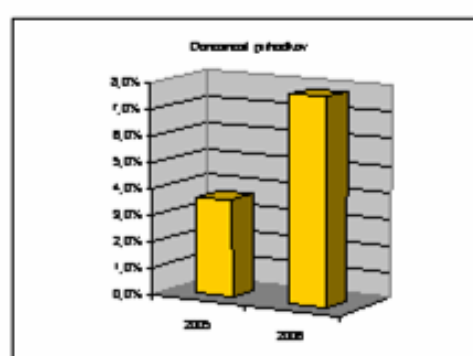
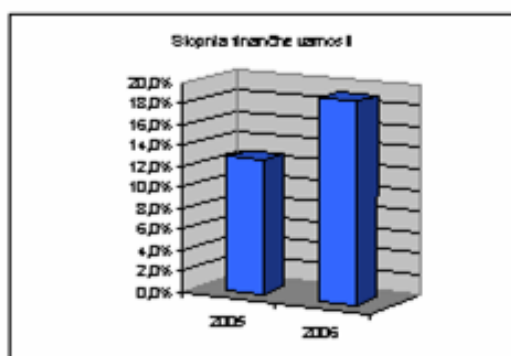
Podjetje:
Matična številka:

PRIMER d.o.o.

KAZALNIKI POSLOVANJA

RATING: 3A

KATEGORIJE IZIDA	2005	2006
Stopnja finančne varnosti	12,8%	19,1%
Donosnost prihodkov	3,7%	7,8%
Sposobnost servisiranja dolga v letih	1,1	1,0
Pokritost obresti	2,6	7,2
Vezava obveznosti do dobaviteljev v mesecih	5,2	0,7
Likvidnost	2,7%	14,1%

PRILOGA 4: Primer menične izjave fizične osebe

MENIČNA IZJAVA IN POSAMIČNI NALOG ZA PLAČILO VEČIH MENIC

LIZINGOJEMALEC, kot plačnik, izročam družbi HYPO LEASING d.o.o. (v nadaljevanju: upnik) 3 izpolnjene in podpisane menice, ki sem jih podpisal lastnoročno.

Te menice izročam za zavarovanje plačila obveznosti po Pogodbi o finančnem lizingu št. XXX, sklenjeni dne 28.01.2008, za znesek XXX EUR z vsemi obrestmi in stroški vred (v nadaljevanju: pogodba).

S tem nepreklicno pooblašчам upnika, da v primeru neplačila, nepopolnega ali nepravočasnega plačila mojih denarnih obveznosti po pogodbi, brez predhodnega obvestila predloži te menice v unovčitev.

Menice so oziroma bodo plačljive pri katerikoli banki, hranilnici ali hranilno kreditni službi, ki vodi moj račun, tako v času podpisa te izjave kot v času unovčenja menice, še posebej pa pri:

BANKA LIZINGOJEMALCA

račun št. TRR LIZINGOJEMALCA

račun št.: _____

račun št.: _____

Upnika izrecno pooblašчам, da zgornji seznam sam dopolni z navedbo novih bank, hranilnic ali hranilno kreditnih služb ter številkami računov, ki jih imam oziroma jih bomo imeli pri njih.

Banko, hranilnico ali hranilno kreditno službo, ki vodi naš račun, POOBLAŠČAMO, da sme v breme našega računa unovčiti vsako menico, predloženo na vnovčenje v zvezi s tem nalogom.

Če je/bo moj račun voden v več tujih valutah in v EUR, in v valuti, na katero se glasijo menice, ne bo dovolj sredstev, s podpisom te izjave banki, hranilnici ali hranilno kreditni službi, ki vodi moj račun, izdajam nalog za izvršitev konverzije iz razpoložljivih tujih valut v valuto, na katero se glasijo te menice.

Upniku menice ni treba protestirati in ne bom ugovarjal zaradi protestiranja. Izrecno izjavljam, da upniku prepuščam odločitev glede menično pravnega uveljavljanja menic proti meni in se vnaprej odrekam ugovoru proti morebitnemu meničnemu plačilnemu nalogu oziroma sklepu o izvršbi na podlagi teh menic.

Menice so plačljive na transakcijski račun (št. transakcijskega računa lizing hiše) ali na drug račun, ki ga bo odredil upnik.

Izrecno izjavljam, da ta izjava in posamični nalog za plačilo večih menic velja za upnika in za njegovega morebitnega pravnega naslednika.

LJUBLJANA, 28.01.2008

Podpisnik menic:

Priloga: 3 izpolnjene in podpisane menice

PRILOGA 5: Primer vinkulacijskega potrdila

Cankarjeva ul. 3, 2607 Maribor, tel.: 02/233 21 00, faks: 02/233 25 30, spletna stran: www.zav-mb.si, elektronski naslov: info@zav-mb.si

Zastop št.:

Vinkulacijo izdala PE:

POTRDILO O VINKULACIJI št. 650-

Po polici tip: 123 št.: 456789 datum sklenitve: 1.1. 2008

zapadlost zavarovanja dne 1.1.2009, so zavarovane nevarnosti po pogojih xxxx

Zavarovanec: LIZINGOJEMALEC

/ ime in priimek, naslov /

Kraj zavarovanja:

/ kraj in naslov /

Predmet zavarovanja: PREDMET LIZINGA

/ opis predmeta ali objekta, kateri je zavarovan /

Zavarovalna vsota predmeta:

Zavarovanje pod gornjo polico je vinkulirano v korist:

1. Vinkulant: LIZING HIŠA d.o.o.

/ ime vinkulanta in naslov /

za vinkulirani znesek: obveznost lizingojemalca po pogodbi; številka pogodbe: xxx; datum izstavitve: 1.1.2008

2. Vinkulant:

/ ime vinkulanta in naslov /

za vinkulirani znesek:

3. Vinkulant:

/ ime vinkulanta in naslov /

za vinkulirani znesek:

Opozorilo: V kolikor zavarovanec vse dospele premije ne plača v dogovorjenem roku, je na podlagi naknadnega obvestila zavarovalnice vinkulant dolžan poskrbeti za plačilo premije najkasneje v roku 30 dni po prejemu obvestila, v nasprotnem primeru jamstva zavarovalnice iz naslova vinkulacije ugasnejo. Zavarovalnica jamči do dejanske vrednosti zavarovanega predmeta.

V VELENJE dne 1.1. 202008

Žig in podpis zavarovalnice

Ko preneha vinkulacijski interes, mora vinkulant podpisati spodnjo devinkulacijsko izjavo in vrniti to potrdilo PE, ki je vinkulacijo izdala!

Dovoljujemo devinkulacijo gornjega zavarovanja, ker na vinkulaciji nimamo več interesa.

1. Vinkulant: - dne 20 žig in podpis

2. Vinkulant: dne 20 žig in podpis

3. Vinkulant: dne 20 žig in podpis

Zavarovalnica Maribor d.d., vpisane na Okrožnem sodišču v Mariboru dne 27. 11. 1990, št. vloge 10378200, predsednik nadzornega sveta Zvonko Ivanušič, osnovni kapital 6.812.050.000,00 SIT, davčna št. 44814631, matična št. 5063400, št. transakcijskega računa ostalih zavarovanj UAS15-0000512086 in Evropskih zavarovanj 20470-00110305B7
Organ, pristojen za zavarovalni nadzor: Agencija za zavarovalni nadzor, Trg republike 3, 1502 Ljubljana